

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra slovanských jazyků a literatur
Oddělení českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Korespondence Vladimíra Holana

Vypracoval: Bc. Martin Dvořák
Vedoucí práce: prof. PaedDr. Vladimír Papoušek, CSc.

České Budějovice 2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého

autorského práva k odevzdanému textu této práce. Souhlasím dále s tím, aby tutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 26. června 2015

.....

Martin Dvořák

Můj největší dík patří především panu prof. PaedDr. Vladimíru Papouškovi, CSc., jehož vedení mé práce bylo velice profesionální, přínosné a také inspirativní, zároveň stejnou měrou i velmi trpělivé a ochotné. Dále děkuji pracovníkům Literárního archivu Památníku národního písemnictví, jmenovitě jeho vedoucímu PhDr. Tomáši Pavlíčkovi, Ph.D., a knihovnicím Mgr. Ivě Prokešové a Bc. et Bc. Tereze Lounové. Za cenné rady a podělení se o zkušenosti chci také poděkovat Bc. Šárce Trepkové.

Anotace

Vladimír Holan patří k nejvýznamnějším českým básníkům 20. století. Mimo širší zájem badatelů však stojí jeho značně bohatá korespondence s mnoha různými osobnostmi české kultury. Právě touto korespondencí se bude student zabývat ve své diplomové práci, pro jejíž účely shromáždí, utřídí a připraví k případné edici část Holanovy korespondence. Výbor z korespondence Vladimíra Holana, uložené v Památníku národního písemnictví, bude sestávat ze zhruba deseti korespondenčních vztahů Vladimíra Holana s různými dopisovateli, převážně osobnostmi českého literárního kontextu. Součástí práce bude studie, v níž se diplomant pokusí interpretovat proměny dobové poetiky Vladimíra Holana s použitím jeho výroků o tvorbě, které bude obsahovat konvolut vybraných dopisů. Práce bude rovněž obsahovat bibliografii pramenů a sekundární literatury.

Abstract

Vladimír Holan is one of the most important Czech poets of the 20th century. However, his rich correspondence with plenty of significant people of Czech culture is out of broad the concern of literary scientists. The Holan's correspondence is the main deal of this diploma theses and for its purpose the student will collect, classify and prepare for potential edition a part of poet's correspondence. The selection of correspondence of Vladimír Holan, which is deposited in The Literary archive of The Museum of Czech literature in Prague, will be consisted of approximately ten letter-conversation threads between Vladimír Holan and the significant people of Czech cultural context mainly. The thesis will also include the study in which the student will try to interpret the change of Holan's period poetics by analysis of Holan's statements the convolute of the selected letter will contain.

Obsah

Obsah	6
Úvod.....	7
1 Nad dopisy Vladimíra Holana	9
1.1 Holanovy dopisy – současný stav bádání.....	9
1.2 Výchozí stanoviska pro edici	10
1.3 Básník, redaktor, překladatel... a lidská bytost	12
2 Edice korespondence Vladimíra Holana	18
2.1 Korespondence Vladimíra Holana s Eduardem Bassem.....	18
2.2 Korespondence Vladimíra Holana s Kamilem Bednářem	25
2.3 Korespondence Vladimíra Holana s Karlem Cvejnem	29
2.4 Korespondence Vladimíra Holana s Jakubem Demlem.....	37
2.5 Korespondence Vladimíra Holana s Jaroslavem Durychem.....	55
2.6 Korespondence Vladimíra Holana s Ladislavem Fikarem.....	59
2.7 Korespondence Vladimíra Holana s Ludmilou Gregorovu	85
2.8 Korespondence Vladimíra Holana s Karlem Konrádem.....	97
2.9 Korespondence Vladimíra Holana s Janem Mukařovským	104
2.10 Korespondence Vladimíra Holana s Jaroslavem Pilzem	106
2.11 Korespondence Egona Hostovského Vladimíru Holanovi	118
3 Ediční poznámka	120
Závěr	123
Bibliografie	125

Úvod

Inspirací k sepsání této diplomové práce mi byl nejen zájem o Vladimíra Holana a jeho dílo, ale taktéž touha vyzkoušet si jinou stránku literárně-vědné činnosti, a totiž ediční přípravu textu. Tato diplomová práce je tedy ve své podstatě edicí a bylo nutné k ní tak přistupovat.

V posledních zhruba 25 letech došlo k velké „renesanci“¹ Holanova díla – vzniklo několik výborů, monografií a dokonce znovu vyšly jeho sebrané spisy², doplněné o autorovu bohatou překladatelskou činnost. Vzhledem k tomu, že jedním z výrazných znaků současné vydavatelské produkce je i poměrně značná frekvence vydávání edic korespondencí spisovatelů, je poněkud zvláštní, že co se týče Vladimíra Holana, do dnešního dne vyšla pouze jedna edice primárně zaměřená na jeho osobu. Uspořádané vydání korespondence Vladimíra Holana se Stanislavem Zedníčkem nazvaná *Směju se a sténám* je jistě pozoruhodným počinem, otázkou však zůstává, zda dostatečně vyplňuje prostor, který se při „holanovském“ bádání v tomto měřítku nabízí.

Vzhledem k ohromnému počtu pisatelů, s nimiž básník udržoval často až celoživotní styky, a vzhledem k povaze těchto pisatelů, z nichž mnoho těchto osobností náleželo do českého kulturního kontextu po bezmála celé 20. století, můžeme říci, že prostor k bádání nad dopisy Holanovými i dopisy jemu adresovanými je značný. Jde však stále o prostor hypotetický, jež je třeba v první řadě hlouběji zanalyzovat a podrobit ho jistému aktu zveřejnění, aby se nestal pouhopouhým „zaprášeným“ rozměrem, který buď svou estetickou, či historicko-informativní povahou k básníkovu dílu náleží, či nikoliv. Není náhodou, že určité výběry dopisů různých spisovatelů bývají v jejich sebraných spisech často zařazeny (Halas, Langer, Gellner atd.), či že se dokonce dopisy stávají samostatnou mnohasvazkovou edicí samy o sobě (Deml, Voskovec a Werich, Čep se Zahradníčkem atd.)

---

¹ Můžeme dokonce říci, že došlo k „renesanci“ druhé, neboť vydavatelská produkce Holanových děl v současné době je srovnatelná s „boomem“ vydávání básnickových textů v 60. letech 20. století.

² Spisy Vladimíra Holana vydává nakladatelství Paseka. V současné době vyšlo 14 svazků, chybí pouze svazek poslední, s edičními komentáři a poznámkami, bibliografií, rejstříky.

Tato diplomová práce přináší edici korespondence Vladimíra Holana sestavenou z pramenů uložených v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Vzhledem k povaze původního materiálu (zejména jeho povaze kvantitativní) a především k povaze této kvalifikační práce (omezený rozsah) je tak tato edice pouze jakýmsi nástinem Holanovy celkové korespondenční činnosti. Snahou práce bude shromáždit a připravit k případné knižní edici tu část Holanovy korespondence, která se váže ke kontextu básníkovy díla a doby, v níž žil. Práce bude obsahovat pouze Holanovu korespondenci s kulturními, a především literárními, osobnostmi 20. století. Hlavním záměrem při shromažďování materiálu je zahrnout vybraná korespondenční vlákna v jejich celku, tedy kompletní, nevynechat pokud možno žádnou korespondenční jednotku uloženou v konkrétních osobních fondech uložených v LA PNP a seřadit je chronologicky v podobě jakéhosi „psaného rozhovoru“.

Diplomová práce bude zároveň obsahovat studii, jež se váže k shromážděnému materiálu a primárně se pokusí podle ní interpretovat a postihnout proměny dobové poetiky Vladimíra Holana. Stejně tak se však bude zabývat i dalšími možnými poznatky o básníkově tvorbě, či životě, jež mohou být z jednotlivých konvolutů vyabstrahovány.

Součástí práce bude taktéž ediční poznámka.

1 Nad dopisy Vladimíra Holana

1.1 Holanovy dopisy – současný stav bádání

Trend posledních pár dekad naznačuje, že existuje pozoruhodný zájem o korespondence známých literátů a spisovatelů (ale též osobností jiných sfér kulturního a veřejného života, například politiků apod.). Nedá se říci, že by každý autor již měl vydanou alespoň část své korespondence, nicméně nakladatelská praxe se přinejmenším částečně ztotožňuje s myšlenkou, že „zveřejněná korespondence je svým způsobem porušená intimita“ (Myšková & Marešová, 2010) a náhled do této intimity je, zdá se, všeobecným projevem zájmu o člověka, jehož literární dílo recipienta zaujalo. Vznikly a vznikají edice uveřejňující dopisy Boženy Němcové, Jakuba Demla, Bohuslava Reynka, Jana Čepa a mnohých dalších.

Jen sporadicky se někde objeví také dopisní list Vladimíra Holana, velkého „mága“ kontemplativní poezie české literatury. Za minulého režimu se Vladimíru Justlovi podařilo pro Holana vybojovat vydání podstatné části jeho díla, v nakladatelství Odeon dokonce vyšly jeho sebrané spisy v počtu 11 svazků. V 90. letech 20. století se nakladatelství Paseka rozhodlo tyto spisy znovu vydat, zrevidované a doplněné o Holanovu bohatou překladatelskou činnost. Zatímco například sebrané spisy Františka Halase (Torst) nebo Františka Langera (Akropolis) se alespoň vybranou korespondencí těchto spisovatelů mohou „pyšnit“, dopisy Vladimíra Holana se kusou měrou a v neúplném znění dostaly pouze do *Životopisu Vladimíra Holana* sepsaného Vladimírem Justlem pro potřeby 11. svazku Holanových spisů vydaných Odeonem. Pro účely sepsání tohoto životopisu se Justl zabýval výhradně těmi dopisy, které doplňovaly či jinak zpřesňovaly životní okolnosti a historické skutečnosti z básníkovy života. Jiné Holanovy dopisy můžeme také najít například v publikaci *Korespondence* Bohuslava Reynka. Jejich vzájemná korespondence je zde otištěna kompletní. Primárně je však publikace cílená na dopisovatelskou aktivitu Bohuslava Reynka, a proto je pro účely „holanovského“ bádání spíše pouze ilustrativní. Některé z Holanových dopisů je možné najít třeba i v některých vysokoškolských kvalifikačních pracích.³

---

³ Například: JURČEKOVÁ, Veronika. *Josef Florian - osobnost v korespondenci*. 2010. Diplomová práce. Univerzita Palackého, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Komenda. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/krrs7k/>>

Zatím nejdůležitějším a nejucelenějším počinem na poli korespondenčních styků Vladimíra Holana je publikace *Směju se a sténám. Korespondence básníků Vladimíra Holana a Stanislava Zedníčka* (nakladatelství Pulchra, vydáno roku 2012), již edičně sestavili a uspořádali Miloš Doležal a Petr Střešňák. Význam této edice je dvojitý:

1. Doposud jde o jedinou ucelenou edici korespondence, jejímž hlavním, nebo jedním z hlavních aktérů je Vladimír Holan
2. Stejnou měrou jako přibližuje v podstatě neznámou korespondenci Holanovu, přibližuje a částečně oživuje zájem i o dílo a život Stanislava Zedníčka, pozapomenuté „smutné postavy“ české literární historie

Korespondence mezi těmito dvěma básníky je natolik obsáhlá, že vydala za samostatnou knižní edici. To je v případě korespondence Vladimíra Holana zcela unikátní jev. Přestože jeho dochovaná korespondence čítá mnoho tisíc jednotek, z nichž některé dokládají korespondenční styky trvající i dlouhá desetiletí, co se týče kvantity výskytu korespondenčních jednotek v konkrétním komunikačním vlákne s jeho přáteli, kolegy či veřejnými institucemi, konvoluty málokdy dosáhnou vícero jednotek, než pár desítek (a i to jen zřídka).

1.2 Výchozí stanoviska pro edici

Faktem i nadále zůstává, že souborná edice korespondence primárně zaměřená na listovní komunikaci Vladimíra Holana dosud chybí. Předkládaná edice se snaží alespoň částečně zaplnit prázdný prostor těch Holanových textů, které mohou, i nemusejí náležet k epistolárnímu žánru a zároveň tak být alespoň jakýmsi nástínem básníkovy vyjadřování se v osobní korespondenci, jeho nitra a intimity.

Fond Vladimíra Holana uložený v Literárním archivu Památníku národního písemnictví je alespoň z hlediska korespondence zpracován, utříděn a jeho inventář je k nahlédnutí i na internetových stránkách badatelny LA PNP. Množství korespondence uložené v tomto fondu je vskutku ohromné a čítá několik tisíc korespondenčních jednotek.

V pozůstalosti Vladimíra Holana se zachovalo 2985 přijatých dopisů a 2001 ostatních přijatých jednotek (korespondenčních lístků, pohlednic, vizitek, telegramů, tištěných blahopřání, především novoročních PF, různých lístečků apod.) od 905 pisatelů.

(Justl V. , 1988, str. 490)

Celkový součet 4986 přijatých jednotek však Justl o rok později navýšil ještě na výše než 5600 (!). (Pavlíček, 2009) Dá se usuzovat, že pomyslný prostor pro ediční zpracování takového materiálu je zdánlivě nekonečný, bez hranic. Přesto je nutné si uvědomit dříve zmíněnou skutečnost, že Holanovy korespondenční styky byly převážně spíše trvale časového charakteru, než plně bohatého listovního konverzování čítajícího mnohopočetných výskytů dopisů.

Jako základní východisko k uspořádání této edice byla skutečnost, že Holan udržoval písemné styky s mnoha osobnostmi náležejících převážně k literární obci zejména 2. poloviny 20. století. Holanovo jméno a adresa se sice objevili na obálkách psaných stovkami lidí, nicméně pro účely zjišťování informací a shromažďování materiálu pro literárně-vědnou edici korespondence bylo nutné mnoho případných pisatelů z výsledného souboru konvolutů vypustit (z důvodů malého počtu korespondenčních jednotek v jednotlivých konvolutech, z důvodů omezeného rozsahu této diplomové práce, i z důvodů slabšího „informačního toku“ v jednotlivých dopisech). Výsledná edice tedy přináší ty listovní styky, které se na pozadí literární historie zdají být informačně přínosné a také čtenářsky atraktivní.

Vzhledem k tomu, že tato edice obsahuje korespondenci Vladimíra Holana s „pouhými“ 11 pisateli, může se zdát, že je pak edice pouhopouhým holým rozvržením problematiky Holanovy korespondence v základních rysech (faktem ovšem zůstává, že edice v této diplomové práci je vskutku pouhým nástinem Holanovy korespondence jako takové). Ediční záměr byl však od začátku jasný, a totiž shromáždit a přinést pouze tu Holanovu korespondenci, která se nějakým způsobem týká jeho díla a potažmo celého kulturního kontextu jeho doby a života. I z toho důvodu, byť jsou předložené konvoluty pouhým zlomkem celkového materiálu, jenž je v LA PNP uložen, může být výsledná edice důležitým pramenem k pochopení zdánlivě triviálních souvislostí mezi Holanem-básníkem a Holanem-obyčejným-člověkem, majícím své starosti běžné, i extrémní, až existenčně hraničící s mezí přežití.

1.3 Básník, redaktor, překladatel... a lidská bytost

Název podkapitoly předběžně napovídá, které všechny stránky Holanova díla a života jsou vzhledem do jeho osobní korespondence osvětleny a přiblíženy. Kriticky vzato je otázka „narušení intimity“ náhledem do osobní korespondence eticky nepřístupná a poměrně i logicky by k interpretaci spisovatelova díla neměla nijak zvláštním způsobem napomáhat, či být pro ni závažně důležitá. Nabízí se však otázka: pomáhá znalost korespondence v bádání a je přínosnou pro interpretaci?

Tato problematika zde není předmětem zkoumání, nicméně současná nakladatelská praxe, jíž je jedním z trendů vydávání korespondencí, (Deml, Němcová, Reynek, Voskovec a Werich a další), ukazuje, že korespondence jsou předmětem faktických edičních zájmů a zejména také předmětem širší čtenářské recepce. Literární sociologie počítá s osobním zájmem recipientů o „obnažené“ nitro básníků, dramatiků a prozaiků, o onu „narušenou intimitu“. Zaujalo-li nás něčí dílo, je náhle autorův život a soukromí atraktivním literárním subprostorem, jenž může být odkryt nejen biografiemi, rozhovory, vzpomínkami a deníky, ale především také korespondencí.

V první řadě se na Holanovu korespondenci podívejme z oho úhlu pohledu, jenž se přirozeně nabízí jako první, a totiž z pozice recipienta, jenž hledá v básnickově korespondenci některé odpovědi na případné nejasnosti a ambivalentnosti v jeho díle. Ať už máme na mysli globální stanovisko autora k jeho dílu, či separátně se vyskytující pochybnosti o smyslu veršů a metafor v konkrétních básních, vždy se badatel či recipient korespondence přinejmenším částečně pídí po stopách a zmínkách, jež by ho posléze dovedly k nějakému „správnému“ klíči k interpretaci autorových děl.

V případě dopisů Vladimíra Holana by byl takový „detektiv“ po stopách k správnému směru interpretace zklamán. Naprosto drtivá většina Holanem psaných listů v této edici je stroze lapidárních a k jeho veršům se téměř nikdy nevztahuje ve smyslu výkladu či přiblížení k autorem zamýšlené podstatě jejich vyjádření. Jakoby Holan necítil ani tu nejmenší potřebu na svých básních cokoliv vysvětlit, přinejmenším nikoliv formou osobní korespondence. Na otázku Eduarda Basse, zda správně čte verš „kyselé strany sládnou svisle v jih“ mu sice Holan odpovídá, že oněmi stranami myslí strany světové, zároveň však dodává, že jakékoliv „vysvětlování v básni je hříchem“. To bylo

v roce 1932, kdy se Holan, stále „mladý tělem“, dostává sám v sobě do pozice, kdy cítí potřebu psát verše „staré duchem“, s důvtipem, nadáním i talentem a vnitřním puzením hrát „vysokou hru“ postsymbolistní poezie, jak ji nazval Xavier Galmiche (Galmiche, 2012, str. 31) Byť se pravděpodobně Bassovi zdají být Holanovy verše obtížně srozumitelné, zachovává svou profesionalitu a mladému Holanovi verše otiskuje, ačkoliv jim patrně plně nerozumí a vysvětluje si to chybným čtením. A zde se i dostáváme k dalšímu důležitému, co o svém díle Holan v osobních dopisech kdy vylíčil. K jeho perfekcionismu a jeho chápání básně jako takové. „[...] když už je nutno, aby básně byly otiskovány, mělo by se tak dít s péčí, aby z Večera se neudělala Večeře.“ (Holan Bassovi, 21. července 1932)

I na jiných místech Holanovy korespondence najdeme známky jeho perfekcionistického přístupu k otiskování jeho veršů. Jeho posedlost korektním otištěním básní najdeme jak v dopisech Eduardu Bassovi, tak také Karlu Cvejnovi a Karlu Konrádovi. Tyto v podstatě stylově neliterární dopisy však vysoce reflektují básníkovu pečlivost a snahu o absolutní nadvládu a kontrolu nad jeho prací, kterou (paradoxně) projevoval už při jím nenáviděné úřednické práci v pražském Penzijním ústavu ve 20. letech, stejně tak ovšem potvrzují a korespondují například i s jeho schopnostmi redaktora, jímž byl především v letech třicátých.

Ostatně z období Holanova redigování a vedení časopisu Život pochází nemalý počet dopisů v této edici. Vysoká informační i estetická úroveň tohoto periodika byla z větší míry právě zásluhou Holanovou, jenž i díky korespondenci sháněl příspěvky do tohoto časopisu. Některá z Holanových pozdějších přátelství vznikla právě díky Životu. Ladislav Fikar se s příspěvkem do Života „drze“ přihlásil z vlastní iniciativy a jak sám napsal, udělal to s projevem úcty (jež díky létům a myšlenkovému souznění přerostla v hluboké a trvalé přátelství). Ironií osudu je, že zatímco Fikar v roce 1938 žádá Holana o pomoc k uveřejnění jeho příspěvku v Životě, po necelé půl druhé dekádě se „karty obrací“ a Fikar je naopak v pozici pomocníka Holanovi (a to pomocníka vskutku vysoce důležitého). S působením v revue Život je spjata také počáteční fáze dlouholetého přátelství Vladimíra Holana s Josefem Vašicou, či alespoň drobné obnovení kontaktu s Janem Mukařovským, profesorem francouzského jazyka z Holanových gymnaziálních studií.

Práce v Životě však není zcela jednoduchá a pro Holana je to možná pracovně nejhektičtější období za celý jeho život. V jeho dopisech z této doby, které se vztahují k časopisu, vidíme neustálý rozkol mezi vyjadřováním se v duchu oficiální korespondence a osobnějším formulováním obsahu jednotlivých listů, které pracovně odesílá svým známým a přátelům. Básníkovo písmo z této doby je pouze velmi obtížně čitelné, projevuje známky spěchu a zcela postrádá své kaligrafické rysy, jež se od druhé světové války stanou esenciálním příznakem vizuální podoby Holanových dopisů. Není se také čemu divit, povaha autorova písma skvěle dokládá jeho přání z mládí stát se malířem, které se mu sice nesplnilo, nicméně mnohé z jeho dopisů jsou kaligraficky „vyšperkovaným“ uměleckým dílem, a to zejména právě od let 40. až do let 70. kdy se básníkovo písmo zhoršilo pod vlivem silných zdravotních potíží (mozkové příhody, infarkt).

Z hlediska hlubšího poznání Holanových básní nám tedy jeho korespondence mnoho nového nepřináší. To je dáno zřejmě i jeho nelibostí k detailnějšímu vyjadřování se k nim. „[...] jakékoli vysvětlování v básni je hříchem – a ovšem pak se stává, že krystal staví někdy před oko svou temnější plochu.“ (Holan Bassovi, 17. června 1932) Na všechna děkování a projevy hlubokého soucítění s jeho básnickým dílem, kterých se mu v korespondenci dostává požehnaně, reaguje nanejvýše různě koncipovanými díky a oceněním cizích uznání jeho veršů. Stejně tak ovšem reaguje i on na díla ostatních svých literátských „souputníků“. Nabízí se otázka a hledání po dalších důvodech, proč se jeho korespondencí vlastně zabývat, proč ji číst.

Odmyslíme-li si jeho neosobní a stručné dopisy, které rozesílal na všechny možné strany, otevírá se nám Holan jako básník a především také jako člověk, hluboce myšlenkově zaměřený, soucítící a mající své starosti a problémy. Z mnohých jeho dopisů se dá vyčíst umělec, básník a také rozjímající lidská bytost (někdy se tyto faktory dají vyčíst téměř okamžitě, jindy mezi řádky).

Své vědomě umělecké dílo dokončil Holan na sklonku sedmdesátých let po smrti své dcery Kateřiny (1977), kdy zcela ztratil jakýkoliv zájem na životě. Alespoň vzdáleně můžeme do tohoto monolitického díla básnického (a zčásti i prozaického) naprojektovat i existenci jeho dopisů, které ztrácejí dokumentární charakter a nabývají „puncu“ epistolografického, majícího i své estetické kvality.

Jedním z nejvýznačnějších dokladů „umění mezi řádky“ je básníkova působivá korespondence s Jakubem Demlem. Oproti mnoha jiným Holanovým dopisům se v nich básník často rozepisuje a hluboce přemítá nad skutečnostmi ze svého života. Z Holanových listů je cítit ohromné vzrušení a úžas nad Demlovým dílem, které sám přiznává „pocitem potřeby díkůvzdání za objevení díla tak mocného světlem.“ (Holan Demlovi, 4. května 1930) Holan v Demlovi jistě spatřoval autoritu nejen literární, ale především i duchovní, kterou hledal třeba také u Jaroslava Durycha či Josefa Vašici (a rovněž u Josefa Floriana). Holan proto také ve svých listech Demlovi často „uskakuje“ a přiklání se k symbolickým výjevům a motivickým strukturám, které je jen velmi obtížné rozluštit, podobně jako u jeho veršů. Vysoce pocitová a intelektuální povaha jejich korespondence se skvěle doplňuje s obecnější rovinou a stylem Demlových dopisů adresovaných ostatním adresátům než pouze Holanovi, jež silně evokují dvojedinečnost celého Demlova psaného díla, k němuž Demlovy dopisy zkrátka a dobře patří. Naproti této „vypsané“ a hlavně otevřené náruči Demlově Holan přichází vstříc a chtělo by se téměř říci, že korespondence Demla a Holana je více korespondencí dvou duší, než „pouhých“ spisovatelů.

Je pozoruhodné, že jejich přátelství trvalo po taková dlouhá léta, vzhledem k tomu, že jejich korespondenční styk byl nejčilejší během 30. let a poté jeden druhému píšou velmi sporadicky. Pravda, s nehynoucí láskou a respektem, ale patrně s vědomím, že jeden k druhému se hlásí více myšlenkami a srdcem.

Velmi podobně kontemplativně se dokázal Holan písemně vyjadřovat i v dopisech další významné „duchovní osobnosti“, Jaroslavu Durychovi, kterému už v prvním dopise píše, že „sám neví[m], kde je Bůh“. V Durychově fondu v LA PNP se bohužel nachází pouze jediný Holanův dopis dokládající hledání jakési duchovní vzpruhy (u Durycha). Zvláštností ovšem je, že v toto směru je poněkud „slabá“ i Holanova korespondence s Josefem Vašicou, jež je co do počtu zachovaných jednotek podstatně bohatší.

Ze všech uvedených faktů plyne samozřejmě oscilace mezi dvěma extrémními póly Holanovy víry v Boha, která je také neodmyslitelnou motivickou strukturou prostupující celé jeho dílo básnické. Dle osobní korespondence můžeme s jistotou tvrdit, že otázka víry byla pro Holana něčím daleko podstatnějším, než pouze nevyjasněným problémem, který je neodmyslitelnou součástí života každého jedince. Těžko hledati odpovědi v jeho básnických sbírkách, a stejně tak i v jeho písemných projevech osobního charakteru.

Samozřejmě úcta, kterou můžeme z Holanových dopisů Demlovi, Durychovi a také Vašicovi vyčíst, reprezentuje to soukolí v jeho myšlenkovém světě, jež došlo největších a nejsilnějších vyobrazení a vyznání v jeho díle básnickém, které uvedení adresáti jeho dopisů vždy oceňovali a vážili si jich.

Oč méně sdělnější je Holan co se týče svých básní a svého díla obecně, o to sdělnější je o svém osobním životě. Holan byl člověk, jemuž se přičil zavedený standard práce a živobytí z peněz vydělaných takovou prací. Jedinou prací, které byl schopen být nezištně věrný, byla tvorba. A co se týče práce/tvorby, za tu považoval i překladatelskou činnost, jíž věnoval nemálo úsilí a své již zmiňované pečlivosti.

Překlady se Holan věnoval již ve 30. letech, ovšem až v období počínajícím léty padesátými je pro něj překladatelství téměř jediným zdrojem obživy. V duchu atmosféry nástupu komunistického aparátu k moci je zakázáno publikovat mnohým autorům, Holana nevyjímaje (názorový střet několika autorů roku 1949 v Goldhammerově vinárně v Praze a následné udání tam vyřčeného příslušným totalitním úřadům znemožňuje publikování děl nejen Holanovi, ale i Seifertovi). Na Holanovo přání nebyla zaměstnaná ani jeho manželka, a tak začali Holanovi doslova živořit.

Díky svým přátelům a známým se tedy Holan „naplno“ věnuje překladatelství, dokládá to nejen bohaté množství přeloženého básnického materiálu, jenž z básnickovy hlavy a pera vzešel, ale dokládá to i jeho korespondence. Překlady v ní řeší s Fikarem i s Jaroslavem Pilzem, kteří byli zaměstnáni v nakladatelství Československý spisovatel. Zejména díky Fikarovi, na něhož se Holan často obrací, můžou Holanovi alespoň trochu přežívat ve své existenční krizi. Koneckonců, jen díky Fikarovi mohl Holan napsat a vydat svou sbírku dětských veršů *Bajaja*, jeho jedinou původní a nebibliofilní publikaci za celá 50. léta. Existenční strádání a krize jsou mnohdy tak četné, tíživé a ohrožující, že Holan z Kamy i ze Všenor (kam mezi lety 1949 a 1959 vždy jezdí za matkou a sestrou na „prázdniny“) posílá dopisy, v nichž žádá o zálohy a části honorářů za své překlady. Jakékoliv doprošování se almužen je mu zcela cizí a hnuší se mu, v těchto případech však patrně tyto záležitosti cítí jinak, dožaduje se toho, na co má právo a co nutně potřebuje. Když Pilzovi píše „*i cigarety jsem strhl na dvacet*“ (Holan Pilzovi, nedatováno) je to projev bídy už hraniční (podle Justla Holan obvykle vykouřil šedesát i víc cigaret, pouze

za noc). I když však píše básník „o pomoc“, činí tak vždy s pokorou a dokazuje tak výjimečnost své osobnosti.

V neposlední řadě ještě připomeňme v osobní rovině Holanovy výroky a zmínky o jeho rodině. Až na pár poznámek o matce a sestře je další důležitou osobou jeho dopisů dcera Kateřina. Je známo, že trpěla Downovým syndromem a Holan se s touto ranou osudu nikdy zcela nevyrovnal, bral ji jako úděl. O dceřině „prokletí“ se v korespondenci Holan v dopisech této edice nikdy otevřeně nezmiňuje, nacházíme pouze kusé zmínky o jejích nemocech „vedlejších“. Nicméně zajímavý je původní rozvrh básní ve sbírce Bajaja (v korespondenci s Ladislavem Fikarem), která v podstatě byla Holanovou poctou dětskému světu vnímání, ale především své Kateřině. V období Vánoc také posílá Holan svým přátelům žádost o zaslání knih z Československého spisovatele. Mnoho z nich je s největší pravděpodobností zamýšleno k obdarování jiných dětí (zřejmě některé z příbuzných Holanových, ale také jeho ženy), nicméně na Kateřinu je myšleno v první řadě. Tragického příznaku tato skutečnost nabývá po uvědomění si, že, jak píše Demlovi, jeho dcera se ještě do jedenácti let svého věku nenaučila číst. I proto Holan žádá o knihy vesměs obrázkové (např. Hrubínův *Špalíček veršů a pohádek* ilustrovaný Jiřím Trnkou, jenž ilustroval i Bajaju).

2 Edice korespondence Vladimíra Holana

2.1 Korespondence Vladimíra Holana s Eduardem Bassem

1

dopis z 15. června 1932

Eduard **BASS** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha 15. 6. 32

Milý pane Holane,

vzal jsem si zatím z Vaší sbírky pro L N básně

Mrtvý

Pláč symbolů

Báseň (Z poháru zpět...)

a přikládám poukázku na honorář.

V básni Mrtvý je verš

Kyselé strany sládnou svisle v jih –

je to správně přepsáno?

Srdečně pozdravuje

Bass

Vysvětlivky a poznámky:

- **z Vaší sbírky** – jedná se o sbírku Vanutí, jež vyšla (zřejmě⁴) koncem října 1932
- **pro L N** – Lidové noviny; první číslo Lidových novin vyšlo 16. prosince 1893, deník vychází dodnes

---

⁴ Slovo „zřejmě“ je převzato z *Životopisu Vladimíra Holana* sepsaného Vladimírem Justlem. Přesné datum vydání sbírky není známo.

- **vzal jsem** [...] **pro L N** – Bass pracoval v Lidových novinách mezi lety 1921 a 1942, 1933–1942 byl jejich šéfredaktorem
- **Mrtvý / Pláč symbolů / Báseň** – básně ze sbírky Vanutí; poznámka v závorce u básně Báseň obsahuje její začátek
- **Kyselé strany sládnou svisle v jih** – jde skutečně o správný přepis verše

---

2

dopis ze 17. června 1932

Vladimír **HOLAN** → Eduardu **BASSOVI**

Vážený pane Basse,

k onomu verši: „Kyselé strany atd.“ Jsou to skutečně strany, a sice strany světové, ale jakékoli vysvětlování v básni je hříchem – a ovšem pak se stává, že krystal staví někdy před oko svou temnější plochu.

To, že projevujete osobní účast, tam kde by Vám to mohlo „býti jedno“, mne velmi potěšilo. Snad budou verše stejně dobře (jako Modlitba) a bez chyb otiskovány v L. N. Záleží na každé čárce, pomlčce, tečce, pokud veršem rozumíme i hudbu.

A jinak Vám děkuje

v úctě oddaný

Vladimír Holan

Pragae Die 17. VI. 32

Vysvětlivky a poznámky:

- **Kyselé strany** – viz poznámka k dopisu 1
- **Modlitba** – závěrečná báseň sbírky Vanutí

pohlednice z 21. července 1932

Vladimír **HOLAN** → Eduardu **BASSOVI**

Vážený pane chefredaktore,

stvrzuji příjem poukázky a mám k Vám prosbu: když už je nutno, aby básně byly otiskovány, mělo by se tak dít s péčí, aby z Večera se neudělala Večeře. Nemohly by se také, a to přirozeně, že ne pouze mé – tyto verše tisknout oním tučnějším typem, typem čistším, jako se stalo jedenkrát u básně: „Ze džbánu...“?

Děkuji za vše, co zde učiníte!

V úctě Váš Vladimír Holan

Vysvětlivky a poznámky:

- **pane chefredaktore** – Šéfredaktorem Lidových novin byl Bass v letech 1933–1942, viz poznámka k dopisu 1
- **aby z Večera** – jedná se o báseň *Večere* – ze sbírky *Vanutí*
- **Ze džbánu** – lapidární označení básně *Báseň* ze sbírky *Vanutí*, celý verš zní „Z poháru zpět do džbánu víno lila“

dopis z 8. prosince 1937

Eduard **BASS** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha 8. 12. 37

Milý pane Holane,

Váš překlad jsem nečetl, neglosoval, nevracel, co na něm stojí nevím; račte vzít na vědomí, že ačkoliv se v mnohém vyznám, všecko trvale dělat nemusím a mohu také věci svěřovati jiným redaktorům. Poznámky se dělají na většině rukopisů, které procházejí v redakci dvojí, trojí rukou; pochybuji, že by byly osobně urážlivé.

Carossu jsem netiskl jednak proto, že nám v poslední době zpravodajství potlačilo typ pondělní besídky, jednak proto, že se do toho typu nehodí: nepřibližuje osobnost básníkovu po lidské stránce čtenáři, nýbrž rozehrává nad ní své variace.

Četl jsem správně Vaši závěrečnou floskuli „s výrazem podpisu“? To by byl objev!

Přátelsky

Bass

Vysvětlivky a poznámky:

- **Carossu** – Hans Carossa (15. 12. 1878 – 12. 9. 1956), německý básník a spisovatel

---

5

tištěná novoročenka z roku 1937

Eduard **BASS** → Vladimíru **HOLANOVI**

---

p. f. 1938

*Nikoliv už mladé poupě v koutě,
nýbrž skorokmet tu vchází v dojetí,
ježto nyní právě oni dnové jsou,
kdy mi nad hlavou šla půlka století.*

*Narozen ve Městě Pražském Menším
co syn štetkaře a nad to zrzavý,
vzpomínku na kolébku svou věncím*

tím, že Neruda měl tu svou vis-à-vis.

*Na Nový rok osum, osum, osum
pod Petřínem tam, před kasárnou,
do štěbotu drozdům všem a kosům
zaječel jsem notou beztvárnou.*

*Padesát let cviče modulaci
nazpíval jsem se už věru dost,
ale stále ještě stojím s dišperací,
když mi na Petříně zpívá drozd.*

*Před tím vším, co v jeho zpěvu zní mu,
v uctivosti stojím, nezmýlen;
co jsou všechny umělosti rýmu
proti melodii jeho kantilén!*

*Po půl stu let netřeba se zdráhat
v druhé půli dál a znovu učit se.
Svět je stále pln kouzelných záhad,
kterých nerozřeší lidé bručící!*

*Přátelům a lidem dobrým přeji,
aby s potěchou šli ve své úkoly.*

Díla poctivá přec k šťastným koncům spějí

a co bolelo v nich, jednou přebolí.

Rád bych posílil je v jejich bojování

písní svou tu a tam pro radost.

Ale líp to na petřínské stráni

svedou krajani mí, kos a drozd.

Eduard Bass

Poznámky a vysvětlivky:

- **Nikoliv už mladé poupě v koutě** – tuto novoročenku zřejmě Bass rozesílal i jiným adresátům, než pouze Holanovi. Poprvé byla publikována v knize *Moje kronika*, jež byla editorsky sestavena z vybraných Bassových textů roztroušených po autorových denících, zápisnících, poznámkách, korespondenci a jiných materiálech (vydáno 1985). Kniha například obsahuje i zápis z redakční knihy Lidových novin ze 14. září 1932, do níž Bass zapsal poznámku o poukázání honoráře Vladimíru Holanovi. Dochovaná korespondence obou literátů však tyto další korespondenční jednotky neobsahuje, byť musely existovat.

6

dopis z 21. srpna 1945

Vladimír **HOLAN** → Eduardu **BASSOVI**

Milý doktore –

posílám jednu svou báseň, byl bych rád, kdyby vyšla v Lidovkách co nejdříve. Ty 2 překlady, jež jsem poslal před několika dny, mohou zatím počkat.

Srdečně Vás zdraví

V. Holan

úterý 21. VIII. 45.

Vysvětlivky a poznámky:

- **posílám jednu svou báseň** – s největší pravděpodobností jde o báseň *Tobě, Koreo!* Holan ji datoval dnem 18. 8 1945, v Lidových novinách (tehdy se oficiálně nazývaly Svobodné noviny) vyšla 30. srpna. Holan ji později zařadil do sbírky *Tobě* (která samostatně vyšla na jaře 1947, obsahuje verše z let 1945 a 1946)

2.2 Korespondence Vladimíra Holana s Kamilem Bednářem

1

pohlednice z 12. července 1939

Kamil **BEDNÁŘ**, Jiří **ORTEN**, Věra **ŠKRABÁLKOVÁ**, Ivan **BLATNÝ** → Vladimíru **HOLANOVI**

---

12. 7. 39

Pozdrav a vzpomínku z Brna Vám posílají

Kamil Bednář *Jiří Orten Věra Škrabálková Ivan Blatný*

2

dopis ze 4. září 1939

Kamil **BEDNÁŘ** → Vladimíru **HOLANOVI**

---

4. 9. 39

Drahý básníku Vladimíre Holane,

odpusťte mi tenhle titul, který Vám píše člověk, jenž se nemůže dostat jinak do Vaší blízkosti. Posílám Vám vyžádaný příspěvek do Programu (Halas mi o něj řekl), ale nemohu odolat, abych nevyužil této příležitosti a neřekl Vám několik slov, která v sobě nosím. Víte, nejsem si jist, zdali si mne z těch 1 -2 setkání pamatujete, a pakliže snad ano, pak se bojím, že jsem na Vás učinil tak prachšpatný dojem, jak aspoň soudím z několika malých dojmů. Tímhle ovšem si nechci nic u Vás „polepšit“, ale jsou to věci, které mi způsobují bolest. Nedovedu nikdy najít formu, jak se přiblížit k lidem, kterých si vážím. Všechno se dá říci mlčením – ale kdo druhý mu rozumí? Bojím se však, že začínám o sobě, a proto končím, jen s prosbou: vzpomeňte na mne i na tento dopis. Chtěl bych jen, abyste věděl, že tady někde žije kdosi blízký a věrný, nic víc.

Váš Kamil Bednář

Poznámky a vysvětlivky:

- **příspěvek do Programu** – v letech 1939 a 1940 redigoval Holan časopis *Program D*, revue divadla D založeného E. F. Burianem. Holan zde během svého působení zredigoval deset čísel tohoto časopisu.
- **Halas** – František Halas (1901-1949), český básník, kterého s Holanem pojilo hluboké a dlouholeté přátelství.

3

dopis z 30. listopadu 1939

Kamil **BEDNÁŘ** → Vladimíru **HOLANOVI**

---

30. 11. 39

Odpusťte mi, že Vám posílám svou knížku. Rád bych se vkradl do Vaší paměti. Jsem Vám zdálky vděčen za mnoho z poezie.

Váš Kamil Bednář

Poznámky a vysvětlivky:

- **posílám svou knížku** – Bednář zřejmě Holanovi poslal svůj *Kamenný pláč* (1939)

4

dopis ze 7. října 1955

Vladimír **HOLAN** → Kamilu **BEDNÁŘOVI**

Vážený pane –

za Vaši báseň, kterou jste mne tak vyznamenal – děkuju Vám opravdu upřímně.

Váš

VI Holan

7. X. 55.

Poznámky a vysvětlivky:

- **za Vaši báseň, kterou jste mne tak vyznamenal – děkuju** – k Holanovým padesátinám uspořádal Bohumil Novák (1908-1992) rukopisný sborník, do něhož Bednář zřejmě také přispěl. Holan poslal poděkování všem, kteří se na sborníku podíleli.

5

dopis z 3. listopadu 1957

Vladimír **HOLAN** → Kamilu **BEDNÁŘOVI**

Milý pane Kamile Bednáři –

vzpomněl Jste si na mne po mnoha letech?

Ano, vzpomněl.

A potěšil Jste mne? Ano, potěšil!

Děkuju Vám za to opravdivě!

Váš

V. Holan.

Pragae Die 3. XI. L. P. A. D. 1957

6

dopis z 29. listopadu 1957

Vladimír **HOLAN** → Kamilu **BEDNÁŘOVI**

Milý pane Kamile Bednáři –

nedaří se mi to, nedaří, abych Vám poděkoval...

Devítiletý vítr provál mne tak, že do hrobu jsem sebe schoval. I jiné já tam skrývám...

Děkuji Vám!

Vladimír Holan.

29. XI. L. P. 1957.

Vysvětlivky a poznámky:

- **Devítiletý vítr** – v roce 1947 uplynulo 9 let od komunistického puče z února 1948

7

dopis z 29. dubna 1958

Vladimír **HOLAN** → Kamilu **BEDNÁŘOVI**

Milý pane –

děkuju Vám za krásný dar a za krásné věnování!

A máte pravdu: i nesrozumitelné dílky si odpovídají.

Abyssus abyssum!

Pozdravuje Vás

V. Holan

Pragae Sie 29. IV. L. P. A. D. 1958.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Abyssus abyssum** – z lat., „hluboká propast“

2.3 Korespondence Vladimíra Holana s Karlem Cvejnem

1

dopis z 24. září 1940

Karel **CVEJN** → Vladimíru **HOLANOVI**

Vážený pane redaktore,

Městský osvětový sbor v Berouně spolu s Podbrdskou kulturní pospolitostí si Vás dovoluje požádat po osobní rozmluvě s básníkem Jaroslavem Seifertem o účast na kulturním večeru, který má být uspořádán asi dne 12. října nebo podle vzájemné dohody v Berouně. Jedná se o večer s rozhlasovým recitačním pásmem pod názvem Čtyři o čtyřech. Na tento večer budou pozváni básníci Halas, Hora a Seifert kromě Vás. Vaším úkolem je napsat a na večeru přečíst krátkou kursivku o Máchovi; kromě jedné básně Máchovy bude na večeru recitována i jedna z Vašich básní podle Vašeho výběru. Vedle toho prof. Schneewais z Berouna zhudebnil Vaši Krajinu u Rakovníka, která bude na večeru po prvé provedena. Bližší podrobnosti o programu večera se dozvíte od básníka Seiferta.

Domníváme se, že Vám bude účast na tomto večeru milá, a kromě toho Vás srdečně zveme k návštěvě Berouna v podzimní době.

V Berouně 24. září 1940.

Za: Pobrdská kulturní pospolitost V Berouně

Karel Cvejn

Adresa: Prof. Karel Cvejn, Beroun II. /979

Poznámky a vysvětlivky:

- **Seifertem** – Jaroslav Seifert (1901-1986), český básník a překladatel
- **jedná se o večer [...] Čtyři o čtyřech** – koncepce večera byla taková, že čtyři básníci (Holan, Seifert, Hora, Halas) napíší a přednesou své eseje o jiných čtyřech básnících. Večer se nakonec neuskutečnil, jediný Holan esej skutečně napsal a Cvejnovi odeslal.

- **Hora** – Josef Hora (1891-1945), český básník, překladatel, novinář
- **kursivku o Máchovi** – Holan svůj esej *O K. H. Máchovi* skutečně sepsal. I když se kulturní večer Čtyři o čtyřech nekonal, Cvejn plánoval v roce 1948 vydat tento Holanův esej v Kytici, nicméně i z tohoto plánu sešlo a esej *O K. H. Máchovi* byl poprvé publikován až roku 1965 ve výboru *Smrt a sen a slovo*
- **Krajina u Rakovníka** – závěrečná báseň z Holanovy prvotiny *Blouznivý vějíř* (1926)

2

dopisnice z 18. října 1940

Vladimír **HOLAN** → Karlu **CVEJNOVI**

Vážený pane profesore –

jak jsem [?], byl Vámi zamýšlený večer odložen.

Ale děkuji Vám za milé pozvání. A jakmile vše dojednáte s ostatními pány, rád přijedu.

V úctě

Vladimír Holan

Poznámky a vysvětlivky:

- **byl Vámi zamýšlený večer odložen** – viz poznámka k ddopisu č. 1

3

pohlednice ze 14. října 1945

Vladimír **HOLAN** → Karlu **CVEJNOVI**

Omluvte mne, prosím, nic zatím nemám.

Uctivě

VI. Holan.

14. X. 45

4

dopis z 10. února 1946⁵

Vladimír **HOLAN** → Karlu **CVEJNOVI** (Jaroslavu **SEIFERTOVI**)

Milý Seiferte –

Báseň do Kytice odevzdal jsem Berkopcovi, který shání materiál pro jihoslovanské číslo.

Srdečně Tě pozdravuju!

Tvůj

Vladimír Holan

10. II. 46

Poznámky a vysvětlivky:

- **Báseň** [...] **odevzdal jsem** – báseň *Jihoslovanům* Holan datoval 8. únorem 1946, v Kytici vyšla 5. března téhož roku a básník ji později zařadil do sbírky *Tobě* (1947)
- **Kytice** – měsíčník pro literaturu a umění, vycházel v letech 1945-1948, redigoval jej Jaroslav Seifert, Karel Cvejn byl jeho odpovědným redaktorem a tajemníkem
- **Berkopcovi** – Oton Berkopec (1906-1998), slovinský slavista, spisovatel a literární historik

---

⁵ Dopis je očividně psán Jaroslavu Seifertovi, nicméně je uložen ve fondu Karla Cvejna v LA PNP

dopis z 10. prosince 1946, s předtištěnou hlavičkou měsíčníku pro literaturu a umění Kytice

Karel **CVEJN** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha dne 10/12 1946

Vážený pane,

nakladatelství Práce hodlá vydati sbírku básní s názvem Křik Koruny české, která bude vlastně otiskem pařížského vydání knížky Hlasy domova, do níž jste i Vy, podle informací od básníka Halase, přispěl určitě básní Pohřeb K. H. Máchy. Mám za to, že ještě dvě básně jsou od Vás, a sice b. Ted' jenom tma a tma a poslední, závěrečná b. sborníčku List kardinálu Mercierovi. Přál bych si, abyste mi potvrdil tyto mé dohady; případně Vás mohu v udanou dobu navštívit a knížku Vám ukázat, abych pomohl Vaší paměti, dáte-li k tomu laskavé svolení.

Prosím tedy o odpověď a mám vyřídit upřímný pozdrav p. red. Seiferta. Kdybyste měl náhodou nějaký příspěvek pro „Kytici“, byli bychom rádi!

S úctou a s díky

Karel Cvejn,

red. tajemník „Kytice“.

Poznámky a vysvětlivky:

- **nakladatelství Práce** – v tomto nakladatelství vycházel měsíčník Kytice.
- **Křik Koruny české** – protektorátní sborník veršů, do té doby publikovaných pouze v exilu, v Československu vyšel v roce 1947.
- **Hlasy domova** – sborník 16 básní protektorátních básníků, jenž vyšel v roce 1940 v Paříži. Jména básníků do něj přispívajících byla anonymní. Záměrem bylo *Hlasy domova* posléze přivést do Čech, ale okupace Francie tento plán znemožnila.
- **Pohřeb K. H. Máchy, Ted' jenom tma a tma, List Kardinálu Mercierovi** – všechny tři básně v *Hlasech domova* skutečně byly obsaženy. Holan je později do žádné ze svých sbírek nezařadil.

dopis bez datace

Vladimír **HOLAN** → Karlu **CVEJNOVI**

Vážený pane tajemníku,

skutečně si už pamatuji jen na báseň Pohřeb K. H. Máchy. Vím však, že do Francie šly jistě ještě aspoň dvě moje básně. Jsou-li to ty: „Teď jenom tma a tma“ a „List kard. Mercierovi“ už nevím. Mohl byste mi tu knížku poslat? Označil bych Vám, co je moje. Kdyby to nešlo, musil byste se trápit až sem ke mně do toho zapadáku, kde přestal fungovat zvonek. A tak bychom si musili smluvit pěkně hodinu. Děkuji Vám a pozdravuju Vás!

VI. Holan

Stisk ruky Seifertovi!

dopis z 5. dubna 1947, s předtištěnou hlavičkou měsíčníku pro literaturu a umění Kytice

Karel **CVEJN** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha dne 5/4 1947

Vážený pane,

posílám Vám ony dvě básně, o nichž jsem Vám před časem psal, a byl bych Vám velmi vděčen, kdybyste mi pokud možno brzy oznámil, nejsou-li náhodou od Vás. Jsou z knížky „Křik Koruny české“, která má vyjít v Práci ještě před prázdninami.

Bohužel se mi nepodařilo využít Vašeho vlídného pozvání k návštěvě, a tak jsem nucen vyřídit svůj dotaz písemně. Omlouvám se proto a děkuji Vám už předem za laskavost.

S úctou a s díky

Karel Cvejn.

Nb. Opakuji znovu naši prosbu o příspěvek do „Kytice“, je-li Vám to možné, a vyřizují pozdrav p. red. Seiferta.

8

dopis z 11. dubna 1947

Vladimír **HOLAN** → Karlu **CVEJNOVI**

Vážený pane –

vracím po korektuře ty dvě básně, jsou moje. Prosím, abyste mi ještě ke korektuře poslal tu třetí mu báseň: Pohřeb K. H. Máchy. Pošlete mi ji určitě.

Žádáte něco do Kytice. Mohly by to být nějaké překlady z franc. poesie?

Srdečně Vás a Seiferta pozdravuje

V. Holan

11. 4. 47

9

dopis z 30. června 1947, s předtištěnou hlavičkou měsíčníku pro literaturu a umění Kytice

Karel **CVEJN** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha 30. 6. 1947

Vážený pane,

prosím za prominutí, že Vám píši teprve teď. Byl jsem trochu nemocen, a tak se mi toho nahnulo tolik, že jsem nemohl včas vyřídit svou korespondenci; proto jsem Vám také neposlal báseň K. H. Máchy k nahlédnutí. Mezitím už ovšem Křik koruny české vyšel, takže Vám dávám poslat hotovou knížku a příkládám ještě korekturu. Francouzské číslo Kytice vyjde v září – byl bych Vám velmi zavázán, kdybyste nám poslal některé své francouzské překlady, pokud možno z nejnovějších věcí – mluvil jsem v tom směru už s Kroupou a také s Hrubínem a s Vaší účastí určitě počítáme.

Ve svém archivu jsem objevil Váš rukopis – článek o K. H. Máchovi, který bych rád otiskl v Kytici, případně s datem vzniku. Proto Vás žádám o souhlas a posílám za předpokladu, že jistě neodmítnete, korekturu toho článku, který je už vysázen.

Děkuji Vám za vzácnou laskavost, kterou jste Kytici vždy věnoval, a doufám, že nám zůstanete i nadále věrný. Vyřizuji pozdrav p. redaktora Seiferta, který je teď na dovolené, a poručím se Vám

s projevem dokonalé úcty a s díky

Karel Cvejn

PS. Přikládám také potvrzení, abych mohl dát poukázat honorář za básně, uveřejněné v Křiku Koruny české, a prosím, abyste je podepsal a laskavě vrátil na mou adresu.

Poznámky a vysvětlivky:

- **článek o K. H. Máchovi** – viz poznámka k d. č. 1
- **s Hrubínem** – František Hrubín (1910-1971), český básník a překladatel

---

10

Souhlas s otištěním básní, psán na stroji, jméno Vladimíra Holana doplněno rukou Karla Cvejna, podpis Vladimíra Holana jeho vlastním rukopisem.

Vladimír **HOLAN** → Karlu **CVEJNOVI**

Podepsaný/á/ Vladimír Holan souhlasí, aby jeho básně byly otištěny ve sborníku KŘIK KORUNY ČESKÉ, vydávaného nakladatelstvím Práce, a bere na vědomí, že bude z tohoto díla vyplacen sborníkový honorář, tj. 15 % za autorskou i redakční činnost. Honoráře rozvrhne pořadatel sborníku prof. K. Cvejn.

Vladimír Holan

pohlednice z prosince 1947

Vladimír **HOLAN** → Karlu **CVEJNOVI**

Děkuju za pozornost a přeji vše dobré v roce 1948.

V. Holan.

2.4 Korespondence Vladimíra Holana s Jakubem Demlem

1

dopis z 30. dubna 1930

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Milý pane Vladimíre Holane, stačí z Vašeho Triumfu smrti přečíst první stránku, aby se poznalo, že jste básník a umělec. Máte opravdu dar umění, dar Ducha Svatého, jak tomu rozumí římskokatolická církev. Z celého srdce přeji Vám tohoto neštěstí a kdykoli Vám bude zle, vzpomeňte si, že Vás mám rád a co více jest, že Vás ctím. Jak bych Vás neměl rád a jak bych Vás nectil, když tolik vidíte a máte odvahu, o tom ještě zpívat? Já odejdu, snad už nikdy s Vámi ani mluvit nebudu, proto toužím Vám říci: na své perutě vezměte národ a nestyďte se nikdy za toto mé slovo: národ Vás očekává, národ se na Vás těší, národ Vám připravuje trůn Královský, národ Vás potřebuje, právě Vás, národ nemůže být bez básníka – Otokar Březina umřel a není možno, aby umřel.

Budete nešťasten a přeji Vám toho neštěstí, je to veliký dar. Je-li Bůh žárlivý (zelator animarum), Duch Svatý je především a obzvláště žárlivý, proto jsem řekl, že budete nešťasten a že Vám tohoto neštěstí přeji.

Triumf smrti – to bylo, ale dnes už jest a ode „dneška“ bude: Triumf nad smrtí!

Non deseris alta, ne deseras alta!

Vám vděčný

Jakub Deml

v Tasově 30. IV. 1930

Vysvětlivky a poznámky:

- **z Vašeho Triumfu smrti** – *Triumf smrti* byl druhou básnickou sbírkou, kterou Holan kdy vydal, obsahovala verše, které Holan psal v letech 1927–1928. Za svůj život ji několikrát přepracoval (viz Sebrané spisy Vladimíra Holana, svazek 10, Bagately). První vydání sbírky vyšlo roku 1930.

- **Otokar Březina umřel** – Otokar Březina (1868-1929), český básník a esejista, zemřel 25. března 1929 v Jaroměřicích nad Rokytnou.
- **zelator animarum** – z latiny; *zelator* znamená buď *horlivec* či *přivrženec*, *animarum* lze přeložit jako *duše*
- **Non deseris alta, ne deseras alta!** – z latiny. „*Neopouštíš výšiny, abys neopustil hlubiny. Variace na heslo francouzského diplomata 17. stol. kardinála Richelieua Non deserit alta [...]*“ (Justl V. , 1988, str. 545)

2

dopis ze 4. května 1930

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane,

Vaše drahé poslání, list s knihou, zastihlo mne v pátek 2. 5. 30, k páté hodině odpolední, když jsem četl „Zkoušku Richarda Feverela“, tedy vzpomínaje Vás, provázen pocitem potřeby díkůvzdání za objevení díla tak mocného světlem.

Když jsem uviděl razítko „Tasov“, dostal jsem alkoholické třesení rukou – můj starý hřích – neboť jsem poznal, že to bude pohár vína nejlepšího, i kdyby bylo hořké (odmítavé).

Nuže, vypil jsem je, jako vždy „až na dno“, dojat, otřesen. A je mi k pláči. Neb musil Jste uznamenati, jistě mnohokrát zrazen, že píšete člověku neznámému, pobudovi nakaženému, vyhoštěnci

na pustinách Molokaie

a přece s láskou Jste tak učinil. Je mi k pláči, toť štěstí, toť zahanbení!

A hle, nemohu více a rád bych nechal místečko, kam by padla všechna tíseň, jako se podává a tiskne ruka, pojednou za 25 let se vynořivší. Tam Jste Vy, Jakub Deml, říkám si a je mi jasno. Tady jsem já a je mi tma. Změřil jsem to hvězdami.

A když jsem rozbalil knížku, první, co mi zatanulo v paměti, bylo: to je ta o žezle.

A nemohu více v prázdnotě slov, věře, důstojný pane, že Vás potkám i jinak.

A tak hluboce zatajil se mi dech, že by neurazil žádnou výšku. Přál bych si, smáti se s Vámi na moři.

Děkovati, býti vděčný?

Mé srdce, byť malomocné,

Vám už dávno!

Vladimír Holan

V Praze 4. 5. 1930.

Vysvětlivky a poznámky:

- **když jsem četl „Zkoušku Richarda Feverela“** – kniha anglického spisovatele Georga Mereditha (1928–1909), *Zkouška Richarda Feverela: historie otce a syna*, vydané roku 1902 v Praze nakladatelstvím J. Otto

---

3

dopis z 20. června 1930

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane,

velmi jsem Vás čekal celý večer nedělní, a pak v noci, když jsem zaslechl Váš příchod, byl jsem už tak rozrušen představou vozu (v tom okamžiku), který mne unáší k jatkám, že jsem shasl raději, abych neseběhl k Vám a nevybuchl v prosbu za ochranu, slouže jistě sentimentalitě vlastní Vašemu krásnému, co se končí v ubožci, v člověku nestatečném snad. Ale své duše neznáme. Ráno jsem obcházel několikrát Vaše dveře – ale stalo se, že jsem se s Vámi nerozloučil.

Zdává se nám, že máme Důlky, abychom měli oči zavřené. Tolik k lítosti, která je uvnitř, tolik k slunci a krajině, jichž jsem cestou nezřel.

Po celé tyto dny, čtvrté poschodí a hlava ovázaná způsobily, že teprve dnes Vám děkuji co nejvroucněji za onen čas bez času, za chochol přílby, zdvižený z hnoje, za bezpečnost, toto jméno přátelství a za vše, čím jsem se zadlužil, což je, protože dluhuji Vám, věc svatá a jako by život na ni nestačil.

Vzal jsem odměnu, prve než jsem co vykonal. To se slyšelo na vrcholech.

Byla v Holanech věrnost, jejich stav, a právem píšu to sem navždy. Kterouž přijměte, důstojný pane!

Milostivé paní Kytlicové poručení.

Váš oddaný

Vladimír Holan

Pragae Sie 20. 6. 30.

Vysvětlivky a poznámky:

- **Byla v Holanech věrnost** – tímto výrokem pojmenoval Bedřich Fučík 12. kapitolu ze své knihy *Čtrnáctero zastavení*, kapitolu věnující se Vladimíru Holanovi, jejíž podstatnou náplní je básníkův vztah s Jakubem Demlem.
- **Milostivé paní Kytlicové** – Pavla Kytlicová (1874–1932); Kytlicová se s Demlem seznámila roku 1918. Byla vedoucí Demlova nakladatelství a starala se o jeho finanční záležitosti, stejně tak byla jeho hospodyní. Deml ji ve svých dílech často zmiňuje, např. *Smrt Pavly Kytlicové* (1932), *Jak jsme se loučili s Pavlou Kytlicovou* (1933) a jiné. Je pohřbena v Tasově, ve společném hrobě s Demlem.

4

dopis z 16. října 1930

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane,

když je mi nejhůře, myslím na Vás, že mne máte rád, řídě se tím, co Jste mi kdysi napsal, a řídě se tím, co mi o tom píše mé srdce. Nikdy se to zcela nepochopí; člověk by musil dříve umřít. Člověk vlastně ani neví kdy je mu nejhůře, ale já vím, že Vás nevzpomínám jedině, když je mi nejhůře.

Byl jsem dojat Vašimi Šlápějemi, důstojný pane, a děkuji Vám za ně prostoduše. Ku př., nemáš oka a někde v oceánu byla právě vylovena perla. Tak jsem si myslil, čta báseň o verglaři a hlavně tu o verglaři jako účastník, neboť měl jsem jen jeho oko tenkrát. A jsem znovu ohromen Vaším uměním potápěče.

Červen nezapomenutelný a nesu ještě Tasovské slunce na svých prsou, slunce přímo a slunce žuly. Stalo se mi několikrát, že jdu ulicí hnusnou, zřícenou jaksi pohybem tramvaje – a pojednou zaslechnu šumot kornoutu s cukrovím. Kde jsou děti? Stalo se mi, že jsem upadl, nevím jak, v parku a nějaký muž mne zvedal a mne napadlo: Deml, aniž vím proč, neboť jsem ani nezahlédl černý šat, ani jsem nezaslechl hlas. A bylo mi dobře ten okamžik, jako když Jste mi u p. Demla v krámě dal ony dvě fotografie na památku, když Jste mne předešel tím na památku a já si je mohl pouze koupit.

Přijměte, důstojný pane, mé nadšení, mé čekání a ruku toho. Byl Jste prý v Praze. Přijměte s láskou nabídku, která by Vás v našem bytě přijala s láskou, kdybyste snad někdy sem zbloudil.

V díku a s poručáním mil. paní Pavle Kytlicové

jsem Váš oddaný

Vladimír Holan

Pragaesie 16. X. 30

Vysvětlivky a poznámky:

- **Byl jsem dojat Vašimi Šlápějemi** - Holan má na mysli *Šlápěje XV*, vydané v září 1930. Deml v nich píše o Holanově pobytu s ním v Tasově.
- **u p. Demla v krámě** – Demlova rodina měla v Tasově kupectví již za Demlova otce, ten však zemřel roku 1918, je tedy pravděpodobné, že Holan má na mysli některého z Demlových bratrů, jenž mohl kupectví po otcově smrti převzít.

dopis ze 7. dubna 1931

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane,

teprve v těchto dnech („Kvartál“) bylo mi možno splatiti dluh, za který jsem se styděl a nestyděl. Vím, že jste mi odpustil a já Vám i milostivé paní Kytlicové děkuju.

A jsem v uctivém pozdravení oddaný

Vladimír Holan

Pragae 7. IV. 31

dopis z 5. října 1932

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane,

vezmete laskavě upřímné poděkování za výtisk „Listů“ a za věnování, které tak potěšilo hart-labour mé samoty, mého dávného vstoupení do žalu.

Doslechl jsem se, že jste byl vážně churav.

Smím-li se ptát: daří se Vám již lépe? Procházíváte svou zahradou, pln vracející se, příšlé síly?

Tichý úder předtuchy necht' mi vydává plný zvuk naděje, že jste opět zdrav, zdrav!

Mou oddanost, důstojný pane, úctu v pozdravení a nový dík

Vladimíra Holana

Asyl Noci 5/X. 32.

Vysvětlivky a poznámky:

- **poděkování za výtisk „Listů“** – jedná se knihu *Listy Otokara Březiny Jakubu Demlovi*, kterou Deml vydal v Tasově v září 1932. V lednu 1933, taktéž v Tasově, vydává Deml své dopisy Březinovi pod názvem *Listy Jakuba Demla Otokaru Březinovi*. Zajímavé je, že zatímco první kniha byla vydána v nákladu 1000 kusů, Demlovy listy Březinovi měly náklad 550 kusů.
- **hart-labour** – z angličtiny; správně má výraz znít „*hard labour*“. Volně přeložen má tento lexém význam „*těžký žalář*“.

7

dopis z 22. prosince 1932

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane,

jste mi vzácným přítelem a vyslovuji tím celou radost, jež mnou dnes hluboce vystoupila až k očím, které se rychle zavřely jako před neočekávaným světlem.

Tak láskyplné cítění a srozumění uvádí bytost v plachou bezbrannost, která nemůže už pozorovat ani pohybu svých rukou, ani zaleknutého couvnutí. A jen dva ruměnce, nebo dvě bledosti jsou rovnováhou zamlčeného slova a vysloveného ticha.

Díky, díky! A mír do Vánoc a krásný Nový rok Šlápějí je přání oddanosti Vašeho

Vladimíra Holana

V Praze 22. XII. 32.

Vysvětlivky a poznámky:

- **a krásný Nový rok Šlápějí** – Deml vydal v roce 1933 ze svých Šlápějí pouze jeden svazek, Šlápěje XIX (pravděpodobně v říjnu či listopadu)

dopis z 8. května 1934

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Milý pane Vladimíre Holane, dojíímá mne ta korunka, kterou vždy přidáváte k „našemu“ rozpočtu. Vidím z toho, že zasluhujete mého slova a poděkování. Řeknu Vám tedy toto slovo: Děkuji Vám za vaši novou knihu veršů, jste vlastně jediný český básník, který mne zajímá, z těch dnešních, proto Vám nedávají nikde cenu tak jako mně. Mám 90.000 dluhů, Kryl a Scotti mi píšou, že mne budou žalovat. To vše je daleko ode mne. Ale řeknu Vám ještě jiné slovo: trpím víc v srdci svém než je slušno! Váš Jakub Deml

V Tasově 8. V. 1934

Vysvětlivky a poznámky:

- **Mám 90.000 dluhů** – Deml byl s penězi velice neopatrný a nerozvážný. S dluhy se potýkal podstatnou část svého života.
- **Kryl a Scotti** – Karel Kryl (1878-1943), Ferdinand Scotti (1882 - ?). Tiskařská firma Kryl & Scotti byla založena roku 1909 v Novém Jičíně. K zákazníkům firmy patřil nejen Jakub Deml, ale i Josef Florian (1873-1941) či Josef Čapek (1887-1945).

dopis datovaný rokem 1934, koncipován jako Vánoční a Novoroční přání

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane,

protože v dnešních dobách, at' nevím jak silné a dobré přání zůstává jen jím samým, nebo „kontemplací“, nepřěji nic, ale vzpomínám Vás do Vánoc a Nového roku

velmi a oddaně Váš

Vladimír Holan

1934

10

dopis ze 17. září 1935

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

V Tasově 17. IX. 1935

Drahý Vladimíre,

velmi mne potěšil pozdrav Vaší choti a vracím jej vděčně a radostně.

Na Váš dotaz musím odpovědět, že od pánaboha Krčmáře a od jeho svaté Stolice nepřišlo mi ani slova. Odevzdávám toto také zbytečné ministerstvo Vašemu silnému rameni.

12. IX. 1935 poslal jsem Vám dvě své knížky, „Cestu k jihu“ a „Moje přátele“, neukradli to na poště?

Příležitostně mohl byste říci F. X. Šaldovi, aby se styděl. A totéž presidentu Akademie, stačí plivnout jim do očí, slova je škoda.

Celým srdcem Váš

Jakub Deml

Vysvětlivky a poznámky:

- **Cesta k jihu** – Demlova subjektivní výpověď na pozadí vzpomínek na jeho cestu do Jugoslávie v roce 1929, vydáno poprvé v roce 1935
- **Moji přátele** – jedna z nejzásadnějších Demlových knih, adorující širokou flóru, v expresionistických a kontemplativně laděných promluvách ke květeně; první vydání roku 1913
- **mohl byste říci F. X. Šaldovi, aby se styděl** – mnohá Demlova přátelství končila rozbroji a často i osobními výpady nejen v jeho osobní korespondenci, ale

příznačně i v jeho deníkově koncipovaných dílech; vztah Demla s Šaldou je jedním z takových, jenž skončil obzvláště trpce

---

11

dopis z 20. září 1935

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý pane Vladimíre,

právě se dovídám, že má „literární pense“ už je na cestě, tak komusi mně spolehlivě známému píše paní Olga Scheinpflugová-Čapková. Proto bude dobře, když tomu Krčmářovi dáte zatím pokoj. Josef Vlach Vrutický v Dubrovniku zkomponoval hudbu na moji německou „Solitudo“ – pro 4 hlasů mužský sbor. A Petr Bezruč mi píše, že ta „Píseň vojína šilence“ je taková, jako kdyby ji byl napsal člověk, jehož mateřským jazykem je němčina. On se mýlí: to napsal člověk, jehož mateřským jazykem je láska. Váš Jakub Deml v Tasově 20. IX. 1935

Vysvětlivky a poznámky:

- **Olga Scheinpflugová-Čapková** – (1902-1968), prozaička, dramatička a herečka, manželka Karla Čapka
- **Krčmář** – nezjištěno
- **Josef Vlach Vrutický** – (1897-1977), skladatel a dirigent, mezi lety 1926 a 1946 šéf filharmonie v Dubrovniku, větší část jeho díla dosud nebyla živě provedena
- **Solitudo** – 5 Demlových básní, které napsal v německém jazyce, první vydání roku 1934
- **Petr Bezruč** – (1867-1958), pseudonym pravděpodobně Vladimíra Vaška, český básník, autor Slezských písní
- **Píseň vojína šilence** – Demlova báseň psaná v němčině, vydána v roce 1935

dopis z 25. září 1935

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

25/9 1935

Milý pane Vladimíre,

v nejbližší době přijde k Vám můj legát, ale nebude to architekt Čeněk Vořech, který mne v záchvatu šílenství, nakažen svou ženou malířkou, jako nejpodlejší podlec zradil.

Teprve nyní se dovídám, že v neděli „vypršela“ lhůta na literár. cenu města Prahy. Byl bych přihlásil šíleně svého Vojína šilence. Pense ovšem čeká jako peníze: až umřem. Od neděle je mně mimořádně zle se srdcem. Lidé jsou na tom líp než básníci. Vaši choť velmi pozdravuji a Vás. Jakub Deml

Poznámky a vysvětlivky:

- **Čeněk Vořech** – (1887-1976), akademický sochař, architekt, grafik a urbanista; společně s Demlem napsal esejistickou publikaci *Listy na okraj hořovické sochy* k 50. narozeninám sochaře Františka Bílka, vydanou roku 1922

karta s vyobrazením svaté Hildegardy (na druhé straně vytištěn text: *Svatá Hildegarda narodila se v době první výpravy křižácké roku 1098 v Böckelheimu v hrabství Sponheimském na řece Náze. Rodiče její, hrabě Hildebert a Mechtilda, vynikali nitoliko rodem, nýbrž i zbožností. V útlém již věku byla sv. Hildegarda osvěcována nebeskými viděními. Od svého osmého roku žila v klášteře na hoře sv. Disiboda, složila řeholní sliby a po smrti abatyše Jutty byla dosazena na její místo, jakkoli se proti tomu povýšení vzpírala. Později přesídlila na horu sv. Ruperta. Když jí šlo na 43. rok, byla zázračně osvícena ohnivým vichrem a světlem divotvorným z otevřeného nebe vyšlehlým, a v té chvíli přijala dar porozumění a výkladu svatých Písem. Na rozkaz Boží napsala, co takto viděla. Zemřela roku 1179. ve svém klášteře Rupertsbergu poblíž Bingenu, 17. září, kdy*

Církev slaví její památku. (První knihu sv. Hildegardy letos česky vydal Hugo Kosterka na Král. Vinohradech, Vávrova ul. č. 17. n.) Tento obrázek ke cti sv. Hildegardy vydal Jakub Deml, kněz v Třebíči. L. P. 1911.) z 29. ledna 1951

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Vladimíru Holanovi pozdravení!

Jakub Deml – k 29. I. 1951

Poznámky a vysvětlivky:

- **Svatá Hildegarda** – Hildegarda z Bingenu (1098-1179), křesťanská mystička, Deml přeložil soubor jejích vidění a proroctví nazvaný *Cestyvěz*

14

dopis z 19. února 1951

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Důstojný pane –

děkuji Vám oba obrázky a pozdraven. Snad Vás Ripellino trochu potěšil? –

Mně umřela sestra Růžena, bytost předobrá. Často jsem jí ubližoval a teď tu jsem s výčitkami...

Často Vás vzpomínám, se Stanislavem i sám.

Váš oddaný

Vladimír Holan

19. II. 51.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Ripellino** – Angelo Maria Ripellino (1923-1978), italský slavista a spisovatel, překladatel českých básníků do italštiny (Holana, Koláře, Seiferta a jiných)

- **sestra Růžena** – Růžena Holanová (1899-1951), básníkova starší sestra
- **se Stanislavem** – pravděpodobně Stanislav Zedníček

15

pohlednice z 29. října 1951

Vladimír **HOLAN**, Stanislav **ZEDNÍČEK** → Jakubu **DEMLOVI**

---

29. X. 51

Básníku, příteli, (???) Vás z upřímná srdce vzpomínáme

Vladimír Holan a Stanislav Zedníček

/z hrobů! /

16

dopis z 20. prosince 1951

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Už jsou tu Vánoce... Já jsem se vždycky na ně vlastně už od nového roku těšil kdys... Ne letos tak... Kéž ale Pán Bůh dobré chráně, chrání i Vás! ... Váš micro-pragensis, alias malostranský

Vladimír Holan

20. XII. 51.

17

dopis z 12. června 1955

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

---

12. VI. 55

<<PROSTĚ>>. Kéž by to bylo prostě! Ale podle všeho není to možno.

Chaloupka stavěná ze dřeva před sto lety je prostá a tím i krásná; všechno na ní a v ní je označeno pokojným a vážným životem. Tradicí. Tajemstvím. Láskou.

Domek Vladimíra Holana je činžáček na periferii velkoměsta, kde řadí nějaké obskurní a vyděračné stavební Družstvo s vyloučením hygieny a krásy a kde mezi psy bez pána a potulnými kočkami v prachu a odpadcích si lidé nadávají a koušou. Není tam tradice, není tam styl. Není to prosté, všechno je tu provisorní, zkroucené, umělé a lidé, když se sem vrátí se strahovského stadionu nebo s průvodu o svátku práce, stydí se za své rozpěnění, říkají si tvrdá slova a padají do špíny, <<sociální poesie>> éry, která odchází, tak jako odešel Velký Pátek. –

Jakub Deml

Poznámky a vysvětlivky:

- **PROSTĚ** – narážka na Holanovu poému *Prostě*, poprvé vydanou v roce 1954

18

fotografie Jakuba Demla, s podpisem

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Jakub Deml

v Tasově 8. XI. 56

19

karta s vánočním přáním (na přední straně namalován jeden ze tří králů, na velbloudu, v poušti, a ukazující prstem k nebi na hvězdu betlémskou) z období Vánoc 1957

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Cesta – kam?

Vladimíru Holanovi

Jakub Deml

Vánoce 1957

20

dopis z 29. srpna 1958

Vladimír **HOLAN**, Marie **HOLANOVÁ** → Jakubu **DEMLOVI**

---

29. VIII. L. P. 1958

Vašich vzácných narozenin vzpomíná

V. Holan

a moje maminka 82 let mladá:

Marie Holanová

Poznámky a vysvětlivky:

- **moje maminka** – Marie Holanová, rozená Zavázalová (1876-1960), Holanova matka

---

21

vizitka/navštívenka (s nápisem: *Jakub Deml, Tasov*) z 15. listopadu 1960

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý pane Vladimíre, už zase ležím (letos už popáté) pět neděl v nemocnici, ale tento týden už prý mne pustí domů a jak se vrátím, hned a rád mše svaté odsloužím. Moc a často na Vás myslím a mám Vás rád, milujete slovo - - Jakub Deml

Třebíč 15. XI. 60

---

dopis ze 17. a 18. listopadu 1960

Vladimír **HOLAN** → Jakubu **DEMLOVI**

Drahý Otče, drahý básníku –

za Triptych a Vaše slovo se neděkuje, za to se líbá ruka. Už dvanáct let nevycházím ze svého brlohu, který jste kdysi navštívil a kde jste křížkem požehnával naši dcerku Kačenku, které už je jedenáct let a dosud neumí číst a psát: „l'enfant de Dieu“, jak mi nedávno psal Vlastimil Vokolek. To pak bych Vás musil prosit ještě o modlitbu za Kačenku, za mou ženu a za velkého hříšníka, jímž jsem. – Ale mám na to právo u Vás, šťvaného po celý život a nakonec opuštěného? Máte z čeho žít, stará se někdo o Vás? Nejde mi to z mysli, což teprve srdce, i když je na život choré a na smrt zdravé...

Dokořán Váš

Vladimír Holan

17. XI. L. P. 1960.

Před odesláním tohoto dopisu došla mne nelidská zvěst od Vlastimila Vokolka, že jeho žena Anna „podlehla těžkému zranění při železniční katastrofě mezi Hradcem Králové a Pardubicemi.“

18. XI. L. P. 1960.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Triptych** – jedna z posledních knih vydaných za Demlova života, vydaná poprvé v roce 1960
- **l'enfant de Dieu** – z franc., „dítě boží“
- **Vlastimil Vokolek** – (1903-1985), tiskař, knihovník a esejista, později spolumajitel rodinné tiskárny v Pardubicích

---

dopis z 26. listopadu 1960

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý Vladimíre,

nejprve tu korekturní, ten verš má správně znít:

a sedněte si uprostřed

Za poslední dopis Vám srdečně děkuji, však je také srdečný. V posledních dnech viděl jsem ve dne v noci Vaše dílo jak bělostnou relikvii ve skleněné rakvi a na té relikvii byla živá kvítka.

Možná, že toto vidění vzniklo z Vaší knížky o Vašem zvěčnělém otci.

Jak vidíte, mnoho na Vás vzpomínám a Vaši prosbu o modlitbu беру si k srdci. Doma zase celebruji, ač s námahou. Lékařské nemocniční vysvědčení přímo píše, že můj zdravotní stav se zhoršil. Sclerosa plic a srdce. Nohy zase otékají a jsou studené. A ještě v srpnu jsem probděl celé noci a psal. Tak vzešel i ten Triptych. Obálku té knížečky zahodte, ponižuje mne ta blbofila a ke korektuře jsem ji vůbec nedostal, posílám Vám náhradní.

Už špatně vidím a z životního prostoru zůstalo mi už jen lůžko a křeslo. Sunt certi denique fines.

Slouží mně, pokud může (má 6 člennou rodinu a bydlí v městečku na „staré poště“), ráno uvaří snídani a zatopí, potom přinese oběd, večer také přijde (nebo její muž) má neteř Marta, dcera mého bratra poštmistra Antonína – a v létě také schválně přijel mne taxíkem navštívit beznohý farář P. Hynek Buš z Častohostic, 10 km za Morav. Budějovicemi, je mu už 70, velevzácný kněz... Nejsme opuštěni – Kolem nás samá dramata!

Jakub Deml

26. XI. 60

Poznámky a vysvětlivky:

- **Sunt certi denique fines** – z lat., „Vše má své meze (hranice)“

---

(24)

obrázek (na přední straně je namalován pes, pravděpodobně štěně) bez datace

Jakub **DEML** → Vladimíru **HOLANOVI**

Nemohu se zbavit představy, že tento tahounek z Helsink (jmenuje se Snedži) jakoby z oka vypadl arcibiskupu Beranovi. Nezdá se Vám, pane Vladimíre?

Jakub Deml

Poznámky a vysvětlivky:

- **arcibiskupu Beranovi** – Josef Jaroslav Beran (1888-1969), duchovní a pražský arcibiskup, soustavně perzekvován komunistickým režimem, od 60. let žil Beran v exilu v Římě

2.5 Korespondence Vladimíra Holana s Jaroslavem Durychem

1

dopis z 31. ledna 1929

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **DURYCHOVI**

Vážený pane!

Je večer, kdy jsem se rozhodl zaklepat na Vaše dveře. Mnohý list to dovede. Tento náleží několika listopadovým nocem minulého roku, kdy jsem poprvé četl „kouzelnou lampu“ a myslil na Vás.

Po těžkém otřesu kdysi před rokem (padaly obrazy se stěn a praskaly náhrobky) – skutečně, tak se měla vteřina, probudil jsem se poznáním, že mi nikdo neodpovídá na „nové“ otázky. A sám vyslýchán a ožebračen – setkal jsem se s tímto: „Kde je Bůh?“

Trochu otřepané, a dnes už i rétorské. Ale ta je pravda: zbořené srdce.

Pak asi 2 krásné listy od p. Josefa Floriana ze Staré Říše. A od dobrého P. Rájka.

Všechno asi nezajímavé pro Vás, právě tak, jako kdyby psal někdo zcela neznámý mně.

Leč, prosím, ještě toto: Vaši ct. adresu jsem uloupil u jednoho pomocníka p. Kuncíře. Nehoršete se na něho, zdráhal se mi ji skutečně dát. Pak Kuncíř velmi laskavě dne jiného se mi nabídl, že Vám odevzdá 2 básničky pro Akord. Hodí-li se Vám. Pokud se týká Nebes:

Mnoho žebráků, kterým je teď zima. Konečně, proč by nemohla existovat Kruciáta, která by hájila štítem to, co teprve hledá? S jistotou ovšem. Bez pokusů.

Bylo by mi velkou ctí, seznámiti se s Vámi, vážený pane.

A promiňte mi laskavě tento list.

Trvám v hluboké úctě

Vladimír Holan.

Pragae 31. 1. 29.

Poznámky a vysvětlivky:

- **kdy jsem poprvé četl „kouzelnou lampu“** – *Kouzelná lampa* je kniha Jaroslava Durycha z roku 1926, autorem rozšířená vyšla o 10 let později
- **listy od p. Josefa Floriana** – Josef Florian (1873-1941), český literát, vydavatel, překladatel, zakladatel slavného vydavatelství ve Staré Říši, jež se orientovalo zejména na katolicky orientovanou literaturu, ale také na esteticky úspěšné, avšak málo známé autory. S Vladimírem Holanem udržovali korespondenční styky nejméně roku nejméně 1928 až do Florianovy smrti.⁶
- **P. Rájka** – Otto Rájek, Holanův katecheta z období dětství stráveného v Bělé pod Bezdězem, v Holanově fondu je uložen pouze 1 dopis od Otto Rájka, z roku 1928
- **p. Kuncíře** – Ladislav Kuncíř (1890-1974), český nakladatel, vydal Holanovi jeho druhou sbírku *Triumf smrti* (1930)
- **Akord** – katolicky orientovaný měsíčník vycházející 1928 – 1944, a posléze 1945 – 1948; vycházel v Kuncířově nakladatelství, Jaroslav Durych byl jeho vůdčí osobností

2

dopis z 20. května 1948

Jaroslav **DURYCH** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha, 20. V. 1948.

Vážený pane,

byl u mne asi před měsícem pan Zedníček, mluvil o Vás, vyptával jsem se na Vás, říkal jsem mu, že bych se rád s Vámi sešel, slíbil, že to zprostředkuje, dal mi Vaši adresu, byl bych už sám za Vámi jel, ale nevím, zda bych to našel, poněvadž jsem tam nikdy nebyl, i píši Vám to tedy s prosbou o Vaši laskavou odpověď a jakýkoliv návrh, poněvadž neznám Vaše zvyklosti a dobu zaneprázdnění. Těše se na Vaši odpověď, pozdravuje Vás

---

⁶ Holanovy dopisy Josefu Florianovi jsou nezvěstné, nicméně Florianovy listy Holanovi můžeme najít v diplomové práci: JURČEKOVÁ, Veronika. Josef Florian - osobnost v korespondenci [online]. 2010 [cit. 2015-06-13]. Diplomová práce. Univerzita Palackého, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Komenda. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/krrs7k/>>.

Jaroslav Durych,

Praha – Bubeneč,

Titova 26 / II. p.

Poznámky a vysvětlivky:

- **pan Zedníček** – Stanislav Zedníček (1914-2002), český básník, dlouholetý Holanův přítel, jejich vzájemná korespondence vyšla pod názvem *Směju se sténám* (2012)

3

dopis z 24. května 1948

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **DURYCHOVI**

Sličný pane doktore –

děkuji Vám za dopis. Byl bych rád, kdyby se Vám k návštěvě hodilo úterý 1. června, asi tak ve 4 hod. odp. ... Jede se sem tram. č. 16, vystoupí se na předposlední stanici, v polích stojí osamělá vila.

Těším se na Vás a jsem uctivě

Vladimír Holan.

24. 5. 48.

4

dopisnice z 31. května 1948

Jaroslav **DURYCH** → Vladimíru **HOLANOVI**

Vážený pane,

s díkem potvrzuji příjem Vašeho listu. Přijdu v navrhovanou dobu, tj. v úterý 1. června ve 4. hod. odp.

S pozdravem

Jar. Durych

5

dopis z 21. prosince 1956

Jaroslav **DURYCH** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha, 21. prosinec 1956

Vážený a milý příteli,

srdečně Vám děkuji za milou a krásnou vzpomínku k mé obtížné sedmdesátce, která mě udržuje ve stavu zádumčivosti. Někdy, ovšem nikoliv často, zabloudím do blízkosti Vašeho kouta, ale vím, že každý má svých běd až nad hlavu a že se vzájemným svěřováním stěží komu ulehčí. Ale myslím na Vás a přeji Vám a Vaším drahým to, co si přejí křesťané.

Váš oddaný

Jaroslav Durych.

Tř. Jugosl. partyz. 26

Praha – Bubeneč

2.6 Korespondence Vladimíra Holana s Ladislavem Fikarem

1

dopis z 16. září 1938

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ctěný pane redaktore!

Promiňte mi laskavě moji troufalost, ač si Vám dovoluji poslati jednu ze svých prací k otištění v časopise *Život*.

My mladí bychom rádi aspoň jednou nohou vykročili se stránek Studentského čas., *Mladé kultury*, *Jitra* a j. do moderních uměleckých časopisů a s nejpříjemnějším díky bychom přijali Vaši pomocnou ruku. Možná, že je to přání neuskutečnitelné, ale i pak mu bude Vaše odmítnutí povídku.

S projevem úcty

Ladislav Fikar

student VII. Rg. Něm. Brod.

Něm. Brod 16. září 1938

Poznámky a vysvětlivky:

- **v časopise *Život*** – *Život*, umělecká revue Výtvarného odboru Umělecké besedy, Holan byl jejím redaktorem v letech 1933-1938
- **Studentský časopis, *Jitro*, *Mladá kultura*** – předválečné studentské časopisy

---

2

pohlednice z 22. prosince 1947

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **FIKAROVÍ**

Vážený příteli,

pěkné Vánoce a dobrý Nový rok!

Váš

Fikar

3

dopisnice z 25. března 1948

Ladislav **FIKAR**, Jaroslav **PILZ** → Vladimíru **HOLANOVI**

25/3. 48.

Milý pane Holane,

posíláme Vám všechno, co jsme slíbili. Těšíme se, že budete tak hodný a Melancholii nám brzy vrátíte, abychom mohli začít sázet. Váš rukopis v pořádku vracíme. Připojujeme výčet pravopisných růzností a prosíme, abyste k němu laskavě přihlédl.

Přejeme Vám a milostivé paní veselé jaro a dobré zdraví [?]

Srdečně Vaši

J. Pilz

Fikar

Poznámky a vysvětlivky:

- **J. Pilz** – Jaroslav Pilz (1901-1988), bývalý ředitel nakladatelství Československý spisovatel, byl hospodářským pracovníkem i v nakladatelství Františka Borového

---

4

dopis z 22. května 1948

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha, dne 22. V. 1948.

Milý pane Holane,

sděluji Vám, jak jsem Vám včera slíbil, adresu sochaře Pokorného. Bydlí spolu s malířem Seydlem v Praze XII. Čelakovského sady 8. Hned po neděli si s ním vyjednáme schůzku. Prosím Vás, abyste byl tak laskav a co nejdříve mu napsal. Snad to bude to pravé.

Přeji Vám i milostivé paní všechno dobré.

Upřímně Váš

Fikar

Poznámky a vysvětlivky:

- **sochaře Pokorného** [...] s **malířem Seydlem** – Karel Pokorný (1891-1962), český sochař; Zdenek Seydl (1916-1978), český malíř a grafik;
- **bydlí spolu** – Seydl byl sirotkem a vyrostl v Pokorného rodině

5

pohlednice z 14. července 1949

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Samotín 14. /7. 49.

Milý Vladimíre,

vzpomínám na Tebe odtud, kde je teď voda, šípky a absolutní léto, jaké nemáš rád. Ale nám a Markovi, který se pase v trávě, je blaze. A často v tomhle divokém slunci vzpomenu na lahodný chládek Vašeho klenutí, na lahvičky „tuberkulosního“ a na přátele, které mám rád a které odtud upřímně pozdravuju. Paní Věře, Kačce i Tobě přeju pohodu, do jaké jsme ujeli my.

Kdybys něco potřeboval, jistě víš, že máš volat Pilze.

Nashledanou! Tvůj L. F.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Markovi** – syn Ladislava Fikara
- **Paní Věře** – Věra Holanová, rozená Pilařová (1907-1988), básníková manželka
- **Kačce** – Kateřina Holanová (1949-1977), básníková dcera

6

dopisnice z 23. prosince 1949

Ladislav **FIKAR** → Marii **HOLANOVÉ**

Milá paní Holanová,

Vladimír s paní Věrou a malou Katuškou ujeli k Vám za hrozkami ve Vašich vánočkách. Přeju Vám, vzácná paní, a Vaším (i jiným) milým dobrou radost a pevné zdraví. Všechny Vás z celého srdce pozdravuju.

Váš Fikar.

Vánoce 1949.

7

pohlednice ze 17. července 1950

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Samotín 17/7. 50.

Drahý Vladimíre,

všecko, co v životě škrtí, tady škrtí mň. A koho máme rádi, odtud ho vzpomínáme jasnějším srdcem a Tichem, jež je srozumitelnější. Myslím na tebe.

Tebe a všechny Tvé milé pozdravuje z celého srdce.

Tvůj

L. F.

dopis s hlavičkou Československého spisovatele z 16. srpna 1950

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Praha 16. / 8. 1950

Drahý Vladimíre,

vrátil jsem se před pár dny ze Samotína a teď jsem tady jako kůl v plotě, v tom starém lisu. Tak rád bych někdy zazvonil na Kampě... A protože se včera vrátil do Prahy Frynta, smluvili jsme se, že za Tebou v sobotu 19. srpna přijedeme tím poledním vlakem a večer zase zpátky. Těšíme se.

Myslím na Tebe celým srdcem. A na všechny u Vás.

Na shledanou, Vladimíre.

Upřímně Tvůj L.

Poznámky a vysvětlivky:

- **vrátil jsem se před pár dny ze Samotína** – Samotín, obec v okrese Žďár nad Sázavou, Fikarovo rodiště, vracel se tam celý život a svou první básnickou sbírku pojmenoval také Samotín
- **rád bych někdy zazvonil na Kampě** – Kampa, ostrov v Praze na řece Vltavě pod Karlovým mostem, Holanovi zde žili od roku 1948 až do smrti
- **Frynta** – Emanuel Frynta (1923-1975), český básník a překladatel

pohlednice z 18. července 1951

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Samotín 18/7. 51

Drahý Vladimíre,

děkuju Ti za vzpomínku. Je mi líto, že je k Tobě tak daleko a že Ti nemohu ukázat svoje dětství, tedy ty strany, ouvozy, šípky a tolik světla. Pozdravuji Tě, jak nejlíp umím, malou Kačenku, paní Věru, maminku, Vás všechny. Buďte všichni zdraví!

Upřímně Tvůj

L. F.

10

dopis z 19. srpna 1952

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

V Praze 19. 8. 1952.

Milý Vladimíre,

slíbil jsem Ti, že Ti dám zprávu o Bedřichu Stefanovi. Odpusť, že Ti mohu napsat až dnes, kdy jsem se konečně dovolal p. Martínka. Říkal mi, že Stefan je mimo Prahu, ale že je zdrav. Nemocen že byl jen několik dní. Doufejme, že opravdu nestůně a že si jenom vyjel z Prahy. Proto Ti taky asi nemohl odpovědět na dopis.

Děkuju Tobě a všem u Vás za to pěkné odpoledne. Dojeli jsme bez [?] obtíží, vlak přijel za pár minut. –Čedík je ještě týden na Hané, prý jeho [?] postihl také onen poslední dekret o vystěhování – zůstal tam proto ještě týden, aby se pokusil vše spravit. Tvoji prosbu mu vyřídím.

Poštou ti posíláme na Slowackého 5000, z nichž je sražena daň.

Milý Vladimíre, upřímně Tě pozdravuju, líbám Kát'u a posílám pozdravy paní Věře a Tvé mamince.

Tvůj

L. Fikar

Poznámky a vysvětlivky:

- **Ti dám zprávu o Bedřichu Stefanovi** – Bedřich Stefan (1896-1982), český sochař a medailér, s Holanem se znali za dob, kdy básník redigoval časopis Život
- **poštou Ti posíláme na Slowackého** - Juliusz Słowacki (1809-1849), polský básník, dramatik a filozof, jehož básně Holan překládal

---

11

dopis z 1. října 1952

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave,

máme nepředvídané výlohy a jsme tedy ve velké tísní. Já už podvkrát psal příteli Pilzovi, bohužel mi neodpověděl. Obracej se tedy na Tebe. Nesehnalo by se něco? Mluvili jsme tu posledně o P. B. a o ostravském Sládkovi.

Buď té dobroty a udělej, co ve Tvých silách jest.

Děkuji Ti. Tvůj

Vladimír Holan.

1. X. 52.

12

dopis z 30. dubna 1953

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

---

30. IV. 53.

Drahý Ladislave –

pomohl jsi mi v nouzi nejzazší – a ještě jsi mi připravil pěkný večer do noci – jaký jsem už dávno nepoznal. To víno bylo znamenité, však jsi taky na něm nešetřil a – noblesní – vybral jsi nejlepší jakost? Kéž Ti to Bůh oplatí! Ale On udělá víc, On Ti to znovu daruje. Tuhle jsme na Tebe vzpomínali s otcem Františka Halase. Jistě jste se potom setkali, říkal mi to. Drahý Ladislave, jednou bylo všechno temné, a ono je to temné

doposud... Jednou bude všechno jasné, a ono je to jasné už teď. Ty jsi přítel! A, dívej se, já tohle píšu poplivaný k smrti, nemocný na smrt, to není žert (sekret!) – ale směje se s ženami a pláče s muži.

Děkování není k ničemu.

Mám Tě rád, hochu!

Tvůj

Vladimír.

A víš, že náhle v noci umřel Jan Fučík? Chtěl nám pomoci. Jistá báseň Tobě věnovaná atd... Pohyb planetoid... Mrtvice... Nás může uzdravit jen Doctor doctorum, alias: Duch Svatý!

Zapomněli jsme Ti dát pro Tvou paní kytku bezu.

13

dopis z 9. srpna 1953

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave –

buď tak laskav: můžeš-li, popožeň stipendium na měsíc srpen, už je 9 tého, v portmoné pár korun, a nic nedochází. Dále: posílám Čechákovi první část překladu Lenaňa. Bylo mi slíbeno p. Janem Řezáčem, že prokáže zálohu na měsíc září k prvnímu září, odevzdám-li část rukopisu. Karel to hned oťuká a dá jim to. Prosím, připomeň jim ten slib, jakmile Karel rukopis odevzdá, což slíbil udělat co nejdříve. Další část odevzdám během září. Dřu! Dřu!

Máš-li volnou nějakou korunu, nebo můžeš-li ji sehnat, prosím, pošli ji třebaš v dobře zalepeném dopise, aby nebyly zbytečné výlohy. Ještě raději bych Tě tady viděl, nebylo by to možné? Napiš mi, ano?

Děkuju Ti a jsem Tvůj starý

Vladimír.

Všenory 9. srpna 53.

Poznámky a vysvětlivky:

- **posílám Čechákovi** – Karel Čechák – nezjištěno
- **první část překladu Lenaña** – Nikolas Lenau (1802-1850), rakouský básník, jehož Holan překládal
- **bylo mi slíbeno p. Janem Řezáčem** – Jan Řezáč (1921-2009), český básník, redaktor, výtvarný historik

---

14

dopis z 19. října 1953

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

19/X. 1953

Milý Vladimíre,

děkuju Ti za dopis. Prosím Tě, abys odpustil, že tu dlouho nedávám o sobě vědět. Žiju však v takovém shonu, že jistě pochopíš a nebudeš se hněvat. Dcera, kterou čekáme už každý den, ještě chodí po houbách. A druhá má starost je teď stěhování. Podařilo se mi, že si budu moci vyměnit byt za větší v Praze I., Provaznická 9. Tož, jestli všecko dobře dopadne, budu se příští týden stěhovat, malovat a zařizovat. S tím vším mě ovšem tísní i starosti finanční. To jen tak na okraj k mé zprávě, že Ti poštou posílám 500 Kč, doufám, že je brzy dostaneš. Katušce přeju, aby byla brzy jako hříbek a Tebe, paní Věru, maminku a všechny Tvé blízké ze srdce pozdravuju. Tvůj Ladislav

---

15

dopis z 23. října 1953

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVI**

Incipit imago mundi, 23. X. 53.

Příteli –

Děkuju za pomoc! –

A jsme rádi, že máte konečně byt a přejeme Vám opravdivě, abyste v něm všichni byli šťastni, aby tam nikdo z Vás nestonal!

Bůh žehnej všemu, co má přijít, především u Vás! A dej hned vědět, vždyť Vás má rád Váš

Vladimír

16

dopis z 31. července 1954

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave,

příložené posílám Ti oba archy smlouvy na Ronsarda. Prosím, vyjednej s p. Řezáčem, aby na oba archy bylo vyznačeno, že do odměny 6 Kč za verš není zahrnut honorář p. prof. Kopala. Rád bych ovšem, aby prof. Kopal byl spokojen, ale to ať si vyřídí s ním oni. Ať mi pak smlouvu pošlou k podpisu.

2.) prosím Tě dále, aby mi sehnali a poslali sem laciné vydání Ronsarda, a to ten svazek, který budu k překládání potřebovat.

3.) slíbili, že mi prozaické přerody z Pous[?] budou posílat od srpna. Připomeň jim to laskavě.

4.) psali mi, mám-li v rukopise překlad klasiků. Odevzdej jim, prosím, k nahlédnutí mou antologii. Sám jim píšu, zda by měli zájem o nové vydání Gongory, Novice od Lermontova a La Fontaina (je-li u Vás ovšem rozebrán). Zkusím to i s Wordsworthem. Tož buď té dobroty! Děkuju Ti a těším se, že sem zavítáš s Karlem. Jen prosím o zprávu, kdy byste přijeli, tak tři dny napřed.

Jsem tu sám s maminkou. Kačenka před měsícem dostala spalničky, poslal jsem ji s ženou na zotavenou do Holoubkova u Rokycan, kde jsou pořádné lesy, silnější vzduch a koupání. Žel, že počasí je všelijaké.

Pozdravuju Tě! Tvůj

Vladimír.

Všenory 31. VII. 54.

Všenory č. 146, p. Dobřichovice.

Poznámky a vysvětlivky:

- **smlouvy na Ronsarda** – Pierre de Ronsard (1524-1585), francouzský básník, jehož Holan překládal
- **nové vydání Gongory** - Luis de Góngora y Argote (1561-1627), španělský básník a dramatik, jehož Holan překládal
- **Novice od Lermontova** – *Novic* je poéma ruského básníka Michaila Jurjeviče Lermontova (1814-1841), již Holan přeložil
- **La Fontaina** – Jean de la Fontaine (1621-1695), francouzský básník, známý především svými bajkami, Holan jeho verše překládal
- **Zkusím to i s Wordworthem** – William Wordsworth (1770-1850), anglický básník, jehož Holan překládal

---

(17)

dopis bez datace (z roku 1955)

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

úterý

Ladislave, příteli –

bud' té dobroty a (ještě než se vše rozprchne na vagace) poohlédni se, jak to dopadá s tou zálohou na Lenaň – Albigenští. Slíbili mi také vyplácet na Lenaňa (kromě zálohy 10.000-) měsíčně počínajíc červnem 5000-. Dodnes jsem nic nedostal. Tož aspoň počínajíc červencem a to tak, aby mi to posílali hned začátkem každého měsíce, neboť stipendium dochází teď, bohužel, až koncem měsíce. Vrátime se bez halíře, udělej, prosím, dle možnosti vše, čím by se záloha i to druhé urychlilo. Sumy uvádím ve staré měně, to oni už přepočítají. Čechák taky sem dosud neposlal rukopis.

Vůbec tu žijeme taktak, ale, Bohu díky, Kačence tu prospívá! Vrátime se čtvrtého července, vystačíme-li; jinak ovšem dříve. Kdyby mi sem snad chtěli něco poslat (jsem bláhový), tož na pražskou adresu, pošta to pošle za mnou sem. To píšu, aby se to nekomplikovalo, abych, až budu v Praze, nemusil zase se starat a hlásit, že už jsem v Praze.

Nevím, jak Tě v Praze stihnu. Tož dobré vagace všem Vám třem!!! Děkuju Ti a Tebe, Tvou paní srdečně pozdravuju.

Spoléhám na Tebe, vím, že uděláš, co Ti bude možno.

Tvůj starý

Vladimír.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Albigenští** – romantická poéma Nikolase Lenaua, poprvé vydaná v roce 1842

18

pohlednice z 8. srpna 1955

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Varna 8. / 8. 55

Milý Vladimíre,

Tobě a Tvým drahým posílám pěkný pozdrav z této líbezné končiny léta s nekonečným zeleným mořem, s hebounkým pískem a s laskavým vínem.

Tvůj

L. Fikar

dopis s hlavičkou Československý spisovatel z 22. září 1955

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

V Praze dne 22. IX. 1955.

Milý Vladimíre,

děkuji Ti za dopis a ihned na něj odpovídám. Zařídil jsem, že pro paní Věru, její sestru i Kačenku přijede k Vám do Všenor auto ve středu 28. září odpoledne. Čekajte je asi mezi 2–3. hod.

Psal jsem již také Koptovi ve věci Tvého léčení ve Františkových lázních. Přišla odpověď obratem, píše, že s docentem Badalem o Tobě mluvil a že je vše, pokud jde o pobyt, zařízeno. Finanční stránku a ostatní formality projednám zítra na schůzi Literárního fondu. Jakmile budu znát pevné datum i přesnější instrukce, hned Ti napíšu.

Přeju Ti, milý Vladimíre, aby Tě nic netrápilo a Tebe a všechny Tvoje milé pěkně pozdravuju.

Tvůj

Ladislav Fikar

Poznámky a vysvětlivky:

- **pokud jde o pobyt** – ve Františkových Lázních byl Holan na léčebném pobytu od 9. do 28. listopadu 1955

---

(20)

dopis bez datace

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVI**

Ladislave, příteli –

zde je, ja, ja, ten další Bajaja! Zůstávám při staré paginaci, třebaže básnička X přijde pryč (upozorni na to, prosím, Trnku).

Tyto nové veršičky bych zařadil asi takhle:

místo X bude: Je listopad...

potom: Vánoce, Kát'o, jaký čas

" : Jez, byť je to...

" : Jako kluk jsem...

" : Když jsem byl malý...

" : Přesná jsou ???

" : Těch otázek ??? 5523

" : S tužkou a papírem

" : Čmeláka...

potom: Hraješ si na zahrádce

" : Nerada česána jsi

" : Je květen

" : Je plná vesna

" : O pomíjejícínosti hltavé

" : Koloušek, panna...

" : A co je to ten

" : Ano je jas...

" : Míč v síťce

" : Pojd', dneska půjdem

" : Ráda trháš papír

" : Když jsem se do klekání

" : Jak tě tak vidím nasedat

- " : Což kdybychom to zkusili
 " : Já toužil jsem mít vinohrad
 " : Dneska už půjdeš s maminkou
 " : Ach na té pouti
 " : Ale, když uztříš v manéži
 " : Však knížky ti dál...

Lepší uspořádání, provedené Tebou rád uvítám. Básní je, počítám-li dobře, celkem 37.

A teď ty změny (stará paginace):

VIII: Hleď, Kát'o, táhne bouře,
 světla je jen tak tak.
 Nebe je plné kouře,
 kouř štípe v oko, v zrak.

IX. Takové vlny berou
 a nevracejí zpět...
 Dnes s bázní tisícero
 nepřestávám se chvět.

X. vypadne Ø

XV. By nebolel, tož s chutí
 hned ke hřebenu běž!

V básničce XXIV je chyba:

živého koně – hračky, ach, (ne arch!)

V básničce XXV bude zakončení:

aby to pevně drželo...."

---

pausa

Je tomu tak, ó Bajajo?

Zdraví Tě starý

Vladimír

Poznámky a vysvětlivky:

- **Bajaja** – Holanova sbírka dětských veršů, poprvé vydaná v roce 1955
- **Je listopad...** [...] – zkrácené incipity jednotlivých básní *Bajaji*, jejich řazení v tomto dopise neodpovídá výslednému řazení sbírky

---

(21)

dopis bez datace (z roku 1955)

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave –

říkal jsi, že se před mým odjezdem ještě u mne zastavíš. Těším se na Tebe. A prosím Tě (jak jsme spolu o tom mluvili) přines mi větší zálohu na Bajaju. A zatelefonuj, kdy přijdeš.

Děkuji Ti Tvůj

Vladimír.

dopis z 5. března 1956

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave. –

buď tak laskav a pošli mi po Karlu Čechákovi tu zálohu, o níž jsme mluvili. Prosím: zvyš ji, jak jen můžeš, neboť nejen že žena musí s Kačenkou do hor, k čemuž si musí koupit teplé šaty, boty etc – , ale kromě toho nemáme zaplacenou činži, stejně jakož i účet čekáný za elektřinu, který, pro kruté letošní mrazy a zvláště v tomto bytě, bude dělat něco k tisíci korunám, neboť jsme musili topit v cimře, kde bydlí maminka, žena a Kačenka, dvěma akumulacími kamny, a to přes mnoho hodin více, než je dovoleno na levnější proud.

Spoléhal jsem na Tvůj loňský návrh, abych připravil svazek lyriky milostné a byl jsem zklamán, když jsi řekl, že je to nemožné. Říkal jsi, abych se podíval do těch svých básnických povídek. Podíval jsem se, ale bylo by třeba projít to s Tebou.

„Hluboká na něj noc“! Ano, je pravda, že nevím kudy kam.

Děkuju Ti za vše, co uděláš, a tisknu Ti ruku!

Tvůj

V. Holan

5. III. L. P. 1956.

pohlednice z 11. července 1956

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVÍ**

---

11. 7. 1956

Milý Vladimíre,

léto se nad námi ustrnulo a tak si nahýbáme doma i na výletech z jeho slunce i chládku. Vzpomínáme na tebe a přejeme Ti, aby Tě nic netrápilo, a hezky Tě spolu s Tvými drahými pozdravujeme.

Ladislav se ženou

24

dopis s hlavičkou Československého spisovatele z 27. srpna 1956

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

V Praze dne 27. 8. 1956.

Milý Vladimíre,

Karel Čechák mi odevzdal Tvůj dopis, děkuji Ti za něj i za pozdravy. Zařídil jsem, že k Vám přijede auto v sobotu 1. září asi ke 2. hod. odpolední.

Těšil jsem se, že se k Vám do Všenor teď v srpnu podívám, ale zatím mi to nevychází. Sabina i kluci jsou ještě venku a tak na sobotu a neděli jezdím za nimi. A v podniku mi chybí Pilz, který je na dovolené – jsem tu jako příkován.

Přeju Ti, drahý Vladimíre, aby sis odpočal a září aby bylo lepší než letošní léto.

Tebe a všechny Tvé drahé pěkně pozdravuju

Tvůj

Lad. Fikar

Poznámky a vysvětlivky:

- **jsem tu jako příkován** – od roku 1956 byl Fikar ředitelem nakladatelství Československý spisovatel, jež musel opustit roku 1959

dopis s hlavičkou Československého spisovatele z 31. října 1956

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

V Praze dne 31. X. 1956.

Drahý Vladimíre,

děkuji Ti za dopis. Auto pro Tebe pošleme v neděli dopoledne do Všenor; přijede v 10 hod., buď na tu dobu připraven. Bude to ono dodávkové auto, jímž jste už několikrát jeli, věřím, že pobere všechny Tvé svršky.

Moc na Tebe v těchto chvílích a za těchto událostí vzpomínám a hned příští týden, jakmile se trochu usadíš doma, k Tobě přijdu, abychom si pohovořili.

Pozdravuj pěkně maminku a přijed' do Prahy s dobrou myslí a nadějí. Těším se na Tebe a pěkně Tě pozdravuji

Tvůj

Ladislav Fikar

dopis z 28. května 1957

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVI**

---

28. května Léta Páně 1957

Milý Ladislave –

děkuju za klíček, za Tvou péči! Ale protože jste jistě poslali na cenzuru všech šest básní, prosím ještě o zpětné vrácení všech strojových oklepů. Dále Tě prosím, aby Čechák Tobě vrátil mou antologii „Cestou“ strojově přeepsanou. On ji má, já ne. Prosím, abys mi ji poslal po poslíčkovi nebo poštou. Konečně jsem našel správné znění toho cestopisu, který vydal Orbis: „Staden: Dvě cesty do Brasilie.“ Můžeš sehnat? –

Poroučejte se do přízně Tvé paní, tiskne Ti ruku Tvůj

Holan

Poznámky a vysvětlivky:

- „**Cestou**“ – antologie Cestou byla výběrem z Holanových překladů, jež však vyšla až v roce 1962
- „**Staden: Dvě cesty do Brazílie**“ – Dvě cesty do Brazílie (1557) jsou knižním svědectvím Hanse Stadena (1525-1576) o prvním přistání evropských mořeplavců u břehů Jižní Ameriky

---

27

dopis s hlavičkou Československého spisovatele z 27. srpna 1957

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

V Praze dne 27. VIII. 1957.

Milý Vladimíre,

děkuji Ti za dopis a obratem odpovídám, že se můžeš spolehnout: očekávej v neděli v 10 hod. náš dodávkový vůz u Vás ve Všenorech. Bude to dodávkový Minor, který má vzadu dost prostoru, abys pobral všechno, co potřebuješ.

Moc na Tebe vzpomínám v tomhle hrozném létě, není divu, že se Kačenka z toho rozstonala. Chci věřit, že to nebude zlé a že bude zase brzy v pořádku.

Jenom zmínkou Ti chci dát vědět, že jsem měl před 14 dny zlou havárii, nikomu se však nic nestalo, odneslo to jenom auto, které je naštěstí pojištěno. Až se uvidíme, vyličím Ti tu hrůzu.

Po neděli odjízďím na 14 dní na služební cestu Jugoslavie. Jak se vrátím, zavolám Tě a přijdu za Tebou. Zatím Tě, drahý Vladimíre, z celého srdce pozdravuji, vyříd' mé poručení i mamince a vrať se víc zdrav a svěžejší, než jsem Tě našel naposled.

Upřímně Tvůj

Ladislav Fikar

dopis z 24. října 1957

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVI**

Milý Ladislave –

při prvním sečítání veršů „Tři“ (?) vyšel počet 616 veršů, při druhém sečítání počet 617 veršů! Dej to, prosím, zkontrolovat. Protože jsem letos v květnu dostal první zálohu 3000-Kč (po stržení daní 2.850-Kč) a druhou zálohu 10. října letos o stržení daní 1.860-Kč –

Pošli mi zbytek (tuším: buď: 1.160- nebo 1.170 - korun) po Stanislavu Zedníčkovi. Snad to počítám dobře, ale je nutné to překontrolovat!

Děkuju Ti a srdečně Tě pozdravuju. Tvůj

Holan

24. X. L. P. 1957.

Jak to vypadá s Asejevem („Vítězství“)?

Poznámky a vysvětlivky:

- „Tři“ – drobný padesátistránkový svazek obsahující Holanovy básně Sbohem, Óda na radost a Návrat, vydaný v roce 1957 Československým spisovatelem
- **Jak to vypadá s Asejevem („Vítězství“)?** – Nikolaj Nikolajevič Asejev (1889-1961), ruský básník a scénarista, jehož báseň *Vítězství* Holan přeložil

dopis ze 7. prosince 1957 (s několika Fikarovými přípisí)

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVI**

---

7. XII. L. P. 1957

Milý Ladislave – jako každý rok, žádám Tě (pokud lze) o tyto knihy (urychlit, prosím):

M. Aleš: Mládeži

Bianki: Lesní noviny (velké vydání)

E. Petiška: Kam se schoval nůž

V. Kocourek: Za pohádkou kolem světa

A. Jirásek: Staré pověsti české

Kulda: Moravské nár. pohádky

Holan: 2x Bajaja

---

pak bych prosil (1.) něco pěkného pro Kačenku (nového) *Hrubín – Trnka, Špalíček*

2.) pro děvče 10 leté *Říha – O třech penízech*

3.) pro děvče 18 – 20 leté *Zpěvy*

4.) " " 15 " *Kop[?]*

5.) " " 20 " *Jana Eyrová [?]*

Spěchá to, však víš, zabalit, odeslat atd. Ale že Ti vřele děkuju, to taky víš! Tvůj
Vladimír Holan

30

pohled z 19. března 1958

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Řím 19. 3. 58.

Drahý Vladimíre,

vzpomínám na Tebe a na Tvé milé na konci prvního radostného dne, nestačím se dívat, [?] tohle mladičké jaro a antické věky a [?] očarování.

Tvůj

L. Fikar

---

(31)

dopis bez datace

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVI**

Milý Ladislave –

prosím Tě o auto, které by odvezlo mou ženu, Kačenku a ženinu sestru a ovšem zavazadla: ze Všenor na Kampu, a to ve čtvrtek 28. t. m. odpoledne nebo k večeru. Dej mi brzy vědět (nikoli expres!), v kolik hodin sem vůz přijede, ano?

Buď dále tak hodný a pošli mi sem zbytek honoráře za „Havraním brkem“ s příslušným vyúčtováním.

Pěkně Tě pozdravuju a děkuju Ti!

Tvůj

Holan.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Havraním brkem** – výbor z Holanových básní reagujících na Mnichovskou dohodu a nacistickou okupaci

---

32

pohlednice ze 17. října 1958

Ladislav **FIKAR**, Vilém **ZÁVADA** a neznámý pisatel → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý Vladimíre,

srdečný pozdrav a vzpomínku Tobě a Tvým milým posílá ze Stockholmu

Tvůj Ladislav Fikar

V Závada

[?]

Poznámky a vysvětlivky:

- **V Závada** – Vilém Závada (1905-1982), český básník a překladatel

---

33

dopis ze 7. prosince 1969

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

P. T. ředitelství čs. spisovatele –

ke smlouvě ze dne 21. XI. 1969, kterou jste mi poslali a která se týká sborníku Květen 45, vám sděluji, že nedovoluji, abyste ve zmíněném sborníku cokoli ode mne otiskli.

Uctivě

Vladimír Holan.

7. XII. L. P. 1969

Poznámky a vysvětlivky:

- **sborníku Květen 45** – sborník *Květen 45*, který vyšel k 25. výročí osvobození Československa Rudou armádou

---

[34]

dopis bez datace

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave,

prosím, aby auto pro mne přijelo v pondělí 28. t. m. tak kolem oběda. Kdyby nemohlo, tedy v úterý 29. t. m.

Napiš mi prosím obratem, v který den a asi v kolik hodin přijede. V pondělí mám ještě ordinaci v 11 hodin dopoledne. Proto píšu, aby auto přijelo tak v době oběda.

Děkuju Ti, pozdravuji Tebe, Pilze, Čecháka a p. Šimka.

Tvůj V. Holan

Pan Šimek může sem také zavolat, kdy přijede auto, volat pí Fořtovou.

---

[35]

dopis bez datace

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave –

p. Šimek o tom ví, přece však pro všechno mu připomeň, aby pro mne přijelo to malé auto tuto sobotu v 10 hodin. Šoférovi nutno říci jméno nemocnice, kde jsme byli posledně, já to jméno zapomněl (vím jen že to bylo u primáře Bergmanna.) Pak mne zas zaveze z Prahy sem, aby tu matka nebyla dlouho sama. Můžeš šoférovi dát s sebou nějakou mou knížku pro primáře?

Děkuju Ti a pěkně Tě pozdravuju Tvůj

V. Holan

---

[36]

dopis bez datace (buď z roku 1951, nebo 1956)

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

Milý Ladislave –

zařídíš laskavě, aby sem přijelo auto tuto sobotu odpoledne (1. září)? Auto, které by odvezlo ze Všenor na Kampu mou ženu, její sestru, Kačenku a zavazadla. Buď tak laskav.

Zrovna teď přišel přítel Čechák, tož Ti to odevzdá. Napiš brzy, v kterou hodinu v sobotu odpoledne auto přijede.

Děkuju Ti a pozdravuju Tě

Tvůj Vladimír

---

[37]

dopis bez datace (buď z roku 1949, nebo 1955)

Vladimír **HOLAN** → Ladislavu **FIKAROVÍ**

---

28. 9.

po 2. hod.

Milý Ladislave –

buď tak laskav a pošli sem do Všenor auto, které by odvezlo mou ženu, její sestru, Kačenku a zavazadla a to: ve středu 28. t. m. nebo nejpozději ve čtvrtek 29. t. m. snad nejlépe se hodí odpoledne.

Prosím o brzkou písemnou zprávu, v který den a v kterou hodinu auto přijede. Telefon je nespolehlivý, proto prosím o zprávu písemnou.

Doufám, že mi budeš moci vyhovět, děkuju Ti a pěkně Tě pozdravuju. Tvůj

V. Holan.

---

[38]

navštívenka bez data

Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý Vladimíre,

těšil jsem se, že se k Tobě do Vánoc dostanu a zatím... Odjíždím odpoledne s rodinou domů na Samotín a tak Tě, drahý, vroucně a s láskou vzpomínám se všemi nejkrásnějšími přáními Tobě a Tvým milým.

Upřímně Tvůj

2.7 Korespondence Vladimíra Holana s Ludmilou Gregorovu

1

pohlednice 30. října 1955

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Mistře,

povězte mi, prosím, zdali budete posílat Dru Brumlíkovi svoji knížku „Bajaja“; nebo ji mám poslat já? Víím, že by o ni stál. Čtla jsem dnes v novinách, že vyjde tento týden.

Ráda bych si s Vámi pohovořila – najdu Vás v listopadu v Praze?

Srdečně zdravím Vás a paní Holanovou.

L. Gregorová

Ml. Boleslav, Husova 53

Poznámky a vysvětlivky:

- **posílat Dru Brumlíkovi** – MUDr. Josef Brumlík (1897-1979), kardiolog, který většinu svého života prožil v USA, nadšený sběratel výtvarného umění, znal se nejen s Holanem, ale i s Halasem nebo Josefem Čapkem.

2

pohlednice ze 7. listopadu 1955

Vladimír **HOLAN** → Ludmile **GREGOROVÉ**

Vážena paní, až Bajaja vyjde, zašlu Dru B. V Praze budu až po 9. XII. Odjíždím do Frant. lázní.

Srdečně Váš

V. Holan

8. XI. 55

dopis z 24. prosince 1955

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ml. Boleslav, 24. XII. 1955.

Děkuji Vám, Mistře, za kouzelné verše; jak podivuhodně ovládáte hudebnost slova – A díky za to srdce v nich! –

Váš přítel, Dr. Brumlík, mi o Vás několikrát psal; poznávám z jeho dopisů, jak Vás má rád a jak myslí na Vaše zdraví. V posledním listě – z 10. prosince – mě znovu žádal, mám-li nějaký vliv, abych se přičinila o to, abyste své zdraví svěřil Dru Štanclovi. Řekla jsem si: Vliv nemám, mohu o to jen poprosit. – Proto jsem Vám telefonovala a proto mě velmi potěšila zpráva paní Holanové, že jste Dr. Štanclovi již psali. –

Těším se na Vás, na paní Holanovou a na Katušku, kterou dosud neznám.

Posílám Vám všem pěkné pozdravy a nejkrásnější přání do příštího roku.

Srdečně

L. Gregorová

Ml. B., Husova 53.

pohlednice z 8. ledna 1956

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ml. Boleslav, 8. I. 1956

S pěkným pozdravem Vám a paní Holanové sděluji, že včera došla zpráva od Dra Bí. Je velmi rád, že jste napsali Dru Št. Pošle mu léky pro Vás co nejdříve. –

Srdečně Vaše

L. Gregorová

pohlednice z 23. dubna 1956

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

---

23. 4. 1956.

S pěknými pozdravy – Vám a celé rodině – sděluji, že k Vám přijdu na chvílku ve čtvrtek 3. května mezi druhou a třetí hodinou. Nehodí-li se Vám má návštěva, prosím, napište. Mohu se zdržet jen do tří hodin. –

Vaše

L. Gregorová

Ml. B., Husova 53.

---

dopis ze 7. listopadu 1956

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ml. Boleslav, 7. XI. 56.

Mistře,

děkuji Vám a paní Holanové za pochopení. Až se mi podaří aspoň částečně vyrovnat se s krutou pravdou, přijdu. –

Znovu jsem těžce postrádala Dra Brumlíka. Zajímal se o sestřinu chorobu – a teď často píše, aby mě uklidnil.

Pověděla jsem mu, co jste mi napsal – i jak jste na začátku května vzpomínal na svou zesnulou sestru. A jak jsme se těšily na příští setkání s Vámi.

V posledním dopisu jsou řádky pro Vás: - Až Vlád'u uvidíte, prosím Vás řekněte mu, že s ním cítím ztrátu jeho sestry – znal jsem ji, dávno tomu, a dobře věděl o jejím oddaném vztahu k mladšímu bratru –

Vaše

L. Gregorová

novoročenka z 19. prosince 1956

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

– Štěstí zdraví, pokoj svatý – Vám a Vaší rodině!

Ze srdce Vám přeji dobrý příští rok.

Vaše

L. Gregorová

19. 12. 1956.

fotografie zobrazující blíže neurčenou sochu se vzkazem z 20. prosince 1956

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý Mistře,

děkuji Vám ze srdce za Terezku Planetovou – je to jedna z mých nejmilejších básní. –

Ještě jednou přeji Vám a celé rodině to nejkrásnější do příštího roku.

Vaše

L. Gregorová

Ml. Boleslav, 20. 12. 1956.

Poznámky a vysvětlivky:

- **děkuji Vám ze srdce za Terezku Planetovou** – *Terezka Planetová*, epická poéma Vladimíra Holana, poprvé vydaná roku 1943

pohlednice ze 7. června 1958

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ml. Boleslav, 7. 6. 58.

S pěknými pozdravy sděluji, že se chystám ve čtvrtek 12. t. m. do Prahy. Odpoledne v půl třetí bych se mohla zastavit na chvilku u Vás. Odjždím ve čtyři hodiny.

Srdečně se těším na shledání.

Vaše

L. Gregorová

dopis z 21. června 1960

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý Mistře,

dovídám se od Dr. Brumlíka, že Vám zemřela maminka...

Věřte, že bude s Vámi všemi dál, že Vás neopustila.

Myslím na Vás a jsem

Vaše

L. Gregorová

Ml. Boleslav, 21. 6. 1960.

Poznámky a vysvětlivky:

- **dovídám se [...], že Vám zemřela maminka...** - Marie Holanová umřela 3. června roku 1960

dopis z 22. prosince 1960

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ml. Boleslav, 22. 12. 1960.

Mistře,

čtu znovu a znovu Vaše verše o dětech (v Literárních novinách) – a děkuji Vám za ně.

Vám, paní Holanové a Katušce posílám srdečné vánoční a novoroční pozdravy a těším se na shledání.

Vaše

L. Gregorová

Poznámky a vysvětlivky:

- **čtu [...]** **Vaše verše o dětech** – báseň Děti, vyšla 21. prosince 1960 v Literárních novinách, později zařazena do sbírky Bolest (poprvé 1965)

pohlednice ze 4. ledna 1962

Vladimír **HOLAN** → Ludmile **GREGOROVÉ**

Přejeme Vám to nejlepší a těšíme se na shledanou.

Vaši Holanovi

dopis z 16. února 1962

Vladimír **HOLAN** → Ludmile **GREGOROVÉ**

Vážená paní –

děkuju za Muncha. Žena a já Vás pěkně zdravíme. A to je vše, co mohu napsat, tak už jsem docela jinde.

Váš

Vlad. Holan.

16. II. L. P. 1962.

dopis z 3. prosince 1962

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ml. Boleslav, 3. 12. 62.

Mistře,

s radostí vyřizují Vám a paní Holanové díky Dr. Brumlíka za pozdravy, které jste mu vzkázali.

Píše:

– „Holan (se Seifertem) je dnes největší český básník. Ale netiskne se. Také Mikolášek, Kajnar stojí za pozornost, ale není to táž klasa. Hrubín by skoro byl, kdyby...“

Podářilo se mi získat jeden výtisk Vašich překladů (Cestou). Raduju se z nich a nepřestávám se obdivovat, jak Vaše verše zní. –

Kdybyste knihu potřeboval pro někoho ze svých přátel (vím, že autorských výtisků je málo), pošlu Vám ji. Napište, prosím. –

S pěknými pozdravy Vám a paní Holanové jsem

Vaše

L. Gregorová

Poznámky a vysvětlivky:

- **Mikolášek** – Oldřich Mikulášek (1910-1985), český básník a novinář
- **Kajnar** – Josef Kainar (1917-1971), český básník

15

dopis z 19. října 1963

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Ml. Boleslav, 19. 10. 1963.

Drahý Mistře,

slyšela jsem v rozhlase besedu s mladými básníky. Nevím, kdo z nich tak krásně řekl, proč všichni mladí básníci jsou s Vámi, proč Vás milují a ctí; měla jsem takovou radost, že jsem ihned napsala Dr. Brumlíkovi, co zaznělo z našeho rozhlasu. A teď, po jeho odpovědi, píši Vám.

Cituji závěr jeho listu ze 14. října:

– „Se zájmem a potěšením jsem četl, co jste psala o Vlád'ovi. Trvalo dlouho, než se dočkal. „Největší český absolutní básník“ jak říkával Halas.“ –

Buďte, Mistře, zdrav!

Vaše

L. Gregorová

dopis ze 14. června 1964

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

MI. Boleslav, 14. 6. 1964.

Drahý Mistře,

chystám se k Vám, ale jsem příliš unavena.

Chtěla bych, abyste si přečetl Hostovského Listy z vyhnanství. Došly před několika měsíci z N. Yorku a velice mne dojal.

A včera přišel dopis od Dr. Brumlíka. Píše:

„Bylo by možné dostat Holanovy Příběhy a zajistit jeho Hamleta, který je ohlášen na podzim?

Dostal jsem jeho Antologii (s gramodeskou) od něj a také ještě s jiné strany a dal druhý exemplář spisovateli Hostovskému. Volal mne, když knihu přečetl, a vykládal, jak hlubokým dojmem na něj působila. Že pro něj Holan je nejen nepochybně největší český žijící básník, ale také jeden z největších žijících poetů světa. Že vůbec je jich málo, které by bylo lze k němu přirovnat. A já arci jenom souhlasil, poněvadž to vím už dávno a dávno, i když světové básnictví znám mnohem méně než Hostovský.“ –

Slíbila jsem Dr Brumlíkovi poslední sbírku Vašich veršů, ale do zdejší Knihy byly přiděleny jen tři výtisky. A tak je zatím nemám, ani Příběhy.

Prosím, neprozrad'te Dr. Brumlíkovi, že Vám o knížkách píšu. Mrzel by se na mne. Ví, jak rád by měl všechny Vaše verše, ale protože ví, že počet autorských výtisků je omezen, nenapsal by Vám.

Bylo by možné získat Vaše sbírky v některé pražské Knize nebo v nakladatelství? Požádala bych je, aby mi vždy Vaši knihu poslali, jakmile vyjde. Přečetla bych si ji a brzy poslala Dr. Brumlíkovi. Ke každé stránce bych přidala pozdravy, on je vždycky najde, i když o nich nemluvíme.

V červenci bych ráda přijela do Prahy; k Vám. Snad se mi to podaří.

Zatím posílám srdečné pozdravy paní Holanové a Vám. Buďte zdraví!

Vaše

L. Gregorová

Poznámky a vysvětlivky:

- **Hostovského Listy z vyhnanství** – Egon Hostovský (1908-1973), český prozaik, během 2. sv. války a po Únoru 1948 exilový spisovatel; *Listy z vyhnanství* vyšly poprvé roku 1941 a byly prvním Hostovského „exilovým textem“, ten nebyl jinými českými exulanty přijat nijak kladně
- **Holanovy Příběhy** – souborné vydání Holanových epických poém *Příběhy* (nezaměňovat se *svazkem* Příběhy básníkových sebraných spisů), vydáno roku 1963
- **zajistit jeho Hamleta** – patrně nejslavnější Holanova báseň *Noc s Hamletem*, poprvé vydána 1964
- **do zdejší Knihy** – podnik Kniha začal být zřizován roku 1960 jako jedna ze součástí nové maloobchodní sítě knihkupectví

17

dopis z 29. června 1964

Vladimír **HOLAN** → Ludmile **GREGOROVÉ**

Vážená paní –

dík za dopis a zprávy. Schůzku však, prosím, odložte tak na říjen, naši odjíždějí na venkov. Seženu-li knihy pro Dra Brumlíka, dám mu je poslat.

Uctivě Vás pozdravuje

Vlad. Holan.

29. VI. L. P. 1964.

dopis z října 1965

Vladimír **HOLAN** → Ludmile **GREGOROVÉ**

Vážená paní –

vřele Vám děkuju za gratulaci a pozdravuji Vás.

Váš

V. Holan

X L. P. 1965

dopis z 15. září 1965

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Drahý Mistře,

myslím na Vás s vděčností a tisknu Vám ruku.

Přijměte, prosím, k 16. září má nejkrásnější přání a pozdravy.

Vaše

L. Gregorová

V Mladé Boleslavi 15. září 1965.

dopis z 16. září 1975

Ludmila **GREGOROVÁ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Mistře,

vzpomínám na Vás – srdečně a vděčně – a tisknu Vám ruku.

Buďte zdrav!

Vaše

L. Gregorová

V Mladé Boleslavi 16. září 1975

2.8 Korespondence Vladimíra Holana s Karlem Konrádem

1

dopis z 1. července 1945

Vladimír **HOLAN** → Karlu **KONRÁDOVI**

Milý příteli,

přál sis něco pro R. P. a tak posílám slíbený Terst. Prosím Tě však o pečlivou korekturu, a aby delší verše nebyly, pokud možno, lámány, nýbrž zůstaly v jedné lince.

Současně Ti taky posílám slíbený „Dík“ ve zvláštním balíčku.

Srdečně Tě pozdravuje Tvůj

V. Holan.

Moje adresa je:

Praha – Strašnice

Hlavova vila 884.

Vysvětlivky a poznámky:

- **přál sis něco ro R. P.** – Konrád byl v roce 1925 a pak v letech 1945 až 1948 žurnalistou působícím v Rudém právu.
- **Terst** – báseň *Terst (Nebudu mluvit o mrtvých)*, v Rudém právu byla otištěna 15. července 1945, pod názvem *Terst I* ji Holan zařadil do své sbírky *Tobě* (1947)
- **posílám slíbený „Dík“** – báseň *Dík Sovětskému svazu*, vydaná v červnu 1945 v nakladatelství F. Borový

2

dopis z roku 1945, bez bližší datace, společně se vzkazem od Zdeňka Galušky

Karel **KONRÁD** → Vladimíru **HOLANOVI**

1945 [?]

Holane,

milý Holane,

škoda, že mě nemůžeš vidět! Uzřel bys, jak v praxi asi vyhlíží „zoufalý člověk“ -

Totíž: z Tvé básně jsme měli velikou radost, kolovala na redakční poradě a šéfredaktor Bareš si ji vzal spolu s jinými papíry do Leninského domu, a tam její stopa končí. Všechny uklízečky byly vyslechnuty, všichni číšníci. Nemůžeme ji najít! Prosíme Tě: nadiktuj ji Galuškově znovu!

Vůbec bych s Tebou rád mluvil. Abys nám častěji psal. Nepotřebuješ nic? Kritiku o Tvé knize (ještě jsem ji nedostal) napíše Polan.

Tvůj Konrád

Posílej věci raději na K. K. Praha XII. Písecká 19

Mistře,

marně jsme Vás sháněli. O co se jedná, vysvítá z Karlova lístku. Abychom nemuseli znovu vážit cestu až do Strašnic, prosíme Vás, abyste nám tak nešťastně a neblaze ztracenou báseň, která u nás vyvolala mimořádný dojem, napsal znovu a poslal ji – snad nejlépe na Karlovu adresu. Nezlobte se, prosím, že Vás tak obtěžujeme. Byli jsme z toho všichni strašně nešťastní.

Galuška

z Rudého práva

Vysvětlivky a poznámky:

- **z Tvé básně jsme měli velikou radost** – může jít pouze o báseň Terst, viz poznámka k d. č. 1
- **šéfredaktor Bareš** – Gustav Bareš (1910-1979), vlastním jménem Gustav Breitenfeld, československý novinář, úzce spjatý s politickým děním ve službách komunistické ideologie, šéfredaktorem Rudého práva byl v roce 1945; v rámci literární historie bývá zmiňován ve spojitosti s Jaroslavem Seifertem, neboť byl aktérem v kampani proti Seifertovi za jeho „vinárenské“ protisovětské výroky z roku 1949

- **Polan** – Bohumil Polan (1887-1971), vlastním jménem Bohumil Čuřín, byl především literárním a divadelním kritikem, příležitostně ovšem i básníkem
- **Galuška** – Miroslav Galuška (1922-2007), novinář, překladatel, vedoucí tvůrčí skupiny Československého filmu a v letech 1968 – 1969 i ministr kultury a informací. V Rudém právu působil od konce 2. světové války až do únorového převratu roku 1948

3

pohlednice ze 7. července 1945

Karel **KONRÁD**, Bohumil **POLAN** → Vladimíru **HOLANOVI**

Milý Holane,

pozdravujeme Tě s Polanem. Já mám dosti špatnou náladu – nevím totiž, jak u Tebe pochodil doručitel mého lístku Galuška...

(Líc této dopisnice neodpovídá pravdě, ani kapka piva se tady nedostane.) Tvůj Konrád

Srdečně zdraví [?] Polan

Vysvětlivky a poznámky:

- **Líc této dopisnice neodpovídá pravdě** – na líci pohlednice (nikoliv dopisnice, jak píše Konrád) z Plzně vyobrazuje několik pijáků s korbely piva

---

4

dopis z července 1945, bez bližší datace

Vladimír **HOLAN** → Karlu **KONRÁDOVI**

Milý Konráde –

bohužel jsem byl na Slovensku. Ale rád jsem to znovu napsal a ihned zasílám. Až zase něco budu mít, zašlu.

Děkuju Tobě i p. Galuškoví za ta vlídná slova!

A oběma srdečný pozdrav

V. H.

pátek, červenec 1945.

Vysvětlivky a poznámky:

- **bohužel jsem byl na Slovensku** – pobyt na Slovensku, o kterém se Holan zmiňuje, není nikde jinde doložen, ani v Životopise Vladimíra Holana sepsaného Vladimírem Justlem, jenž při jeho sestavování pracoval s totožnými prameny jako editor této edice

---

5

dopisnice z 22. července 1945

Karel **KONRÁD** → Vladimíru **HOLANOVI**

Milý Vladimíre,

Tvou báseň mi vzala Tvorba, bude tedy v příštím čísle – na korektury dohlédnu sám, buď bez obav.

Nezapomeň na nás!

Díky

Tvůj

Karel Konrád

Vysvětlivky a poznámky:

- **Tvou báseň mi vzala Tvorba** – se vši pravděpodobností jde o báseň *Svět se nedoví...*, která jako jediná Holanova v Tvorbě roku 1945 vyšla, a to 30. srpna (později byla báseň zařazena do sbírky *Tobě*)

dopis z 11. září 1945

Vladimír **HOLAN** → Karlu **KONRÁDOVI**

---

11. 9. 45

Milý Karle –

díky za Tvou novou knihu. Hned se do ní pustím. Pěkné věnování jsi mi tam napsal a já si ho vážím. – Současně Ti posílám do R. P. báseň na Čínu, milovanou Kitaj.

Srdečně Tvůj

Vlad. Holan.

adresa:

Padrt, p. Mirošov.

Tvorbu odbírám. Neposlali mi však č. 6. a 7. Mohl bys to, prosím, zařídit?

Vysvětlivky a poznámky:

- **díky za Tvou novou knihu** – roku 1945 vyšla Konrádovi kniha aforismů Postní krůpěje
- **posílám do R. P. báseň na Čínu** – báseň *Tobě, Číno!*, otištěna 30. září v Nedělních novinách, v nichž Konrád také působil (*Tobě, Číno!* Holan zařadil později do sbírky *Tobě*)

dopis z 24. září 1945

Vladimír **HOLAN** → Karlu **KONRÁDOVI**

Milý Konráde –

psals mi, abych na Vás nezapomínal. Minulý týden jsem Ti poslal báseň na Čínu. Dnes odpověď za Terst (měla by vyjít brzy) a jeden překlad mladého světového básníka.

Bud' zdrav!

Vlad. Holan.

24. 9. 45.

8

dopis z 10. května 1946

Vladimír **HOLAN** → Karlu **KONRÁDOVI**

Milý Konráde –

před časem poslal jsem p. Hájkovi dvě básně. Jednu pro Tvorbu, druhou pro R. P., Tobě do rukou. Psal jsem Ti tenkrát o tom. Byla to báseň, týkající se revolučních dnů květnových. Bohužel nebyla otisknuta. Buď tak hodný a napiš mi, proč.

Mrzí mne to. Mohl jsem ty verše otisknouti jinde. Dal jsem pochopitelně přednost Vám.

Srdečně Tě zdraví

Vladimír Holan.

Vysvětlivky a poznámky:

- **poslal jsem p. Hájkovi** – Jiří Hájek (1919 - 1994), literární a divadelní kritik a historik, redaktorem Tvorby byl mezi lety 1945-1948
- **druhou pro R. P.** – nezjištěno

9

dopis z 15. května 1946

Karel **KONRÁD** → Vladimíru **HOLANOVI**

Milý Vladimíre,

i báseň „Loni“ bude v příštím čísle Tvorby. Pošli nám zase něco!

Zdařbůh

Konrád

Vysvětlivky a poznámky:

- **báseň „Loni“** – báseň *Loni I* v Tvorbě vyšla téhož dne (později zařazena do sbírky *Tobě*), kdy Konrád psal tento dopis, nicméně v témže čísle již žádná druhá Holanova báseň nevyšla, pouze až 6. listopadu první dvě kresby *Rudoarmějců*

10

dopis z 12. ledna 1948

Vladimír **HOLAN** → Karlu **KONRÁDOVI**

Děkuju Ti, milý Karle, za tu vzpomínku! Rozumí se, že Ti přeju – a rád – všechno nejlepší v tomto roce,

Upřímně Tvůj

V. Holan.

12. I. 48.

11

dopis z 27. dubna 1948

Vladimír **HOLAN** → Karlu **KONRÁDOVI**

---

27. IV. 48

Prosím o pečlivou korekturu!

Ve čtvrtém verši je slovo: doúnorových, ať to přesně tak vysázejí (znamená to jasně: do února). Můj podpis přijde na konec básně.

Děkuji

V. Holan.

Ispolin, měkké velké I

2.9 Korespondence Vladimíra Holana s Janem Mukařovským

1

dopis z 29. července 1936 s předtištěným záhlavím Výtvarného odboru Umělecké besedy

Vladimír **HOLAN** → Janu **MUKAŘOVSKÉMU**

Dne 29. VII. 36.

Vážený pane profesore,

protože jste mi laskavě slíbil nějaký článek do „Života“, dovoluji se jménem V. O. U. B. připomenout.

Snad budete mít chvíli času teď o prázdninách a budete nám moci vyhovět?
Vzdávaje předem dík

jsem Vám v hluboké úctě oddaný

Vladimír Holan.

Adresa

V. Holan, t. č.

Padrt

p. Mirošov

u pí. Podzimkové.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Vážený pane profesore** – profesorem estetiky byl Mukařovský jmenován až v roce 1945, toto Holanovo oslovení se tedy spíše zakládá na Mukařovského postu kantora francouzštiny na reálném gymnáziu v Truhlářské ulici
- **V. O. U. B.** – Výtvarný odbor Umělecké besedy, spolek, který sdružoval (působí dodnes) české umělce

dopis z 2. listopadu 1948 s předtištěným záhlavím rektora Karlovy univerzity

Jan **MUKAŘOVSKÝ** → Vladimíru **HOLANOVI**

REKTOR

UNIVERSITY KARLOVY

V Praze dne 2. listopadu 1948.

Mistr

Vladimír H o l a n,

U Sovových mlýnů 7

P r a h a III.

Mistře,

přijměte prosím mé upřímné blahopřání k státní ceně. Hledala-li porota příklad pro opravdu současnou českou lyriku, našla jej ve Vaší básni o Rudoarmějcích přesně.

Srdečně Váš

JMukařovský

Vysvětlivky a poznámky:

- **REKTOR** – rektorem Univerzity Karlovy se stal Mukařovský v zimním semestru v roce 1948
- **blahopřání k státní ceně** – státní cenu za umění v oboru slovesném dostal Holan 28. října 1948, cenu s ním obdrželi i Marie Pujmanová a Peter Jilemnický
- **ve Vaší básni o Rudoarmějcích** – rozsáhlejší Holanova báseň *Rudoarmějci* vyšla poprvé v roce 1947

2.10 Korespondence Vladimíra Holana s Jaroslavem Pilzem

1

pohlednice z 29. července 1944

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Srdečně Vás pozdravuje oddaný

Vl. Holan

29. VII. 44.

2

dopis z 25. února 1946

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Milý pane řediteli –

zve Vás p. Goldhammer na sklínku vína a to v pondělí. Zastavím se pro Vás asi tak o ½ 5 odpoledne a půjdeme tam společně.

Srdečně Vás pozdravuje

V. Holan.

25. II. 46.

Poznámky a vysvětlivky:

- **zve Vás p. Goldhammer** – Jan Goldhammer (1910-1990), pražský vinárník, svůj vinný sklep měl v Křemencově ulici, kde mezi několika spisovateli mimo jiné došlo v lednu roku 1949 k ostré výměně názorů o literatuře a politice, incident vedl k zákazu publikování děl Holanových a Seifertových

dopisnice z 24. ledna 1947

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

---

24. I. 47.

Milý pane řediteli,

s p. docentem Janouškem jsem věc Vám známou smluvil. Můžete si tedy kdykoliv dopoledne zatelefonovat na polikliniku a ujednat si bližší.

Srdečně Váš

V. Holan.

Také o článku pro Vědu a život jsem se zmínil. Myslím, že časem něco napíše.

Vysvětlivky a poznámky:

- **pro Vědu a život** – časopis Věda a život, převážně určen pro laickou veřejnost a mládež, vycházel od roku 1935 do roku 1991 (s přestávkou mezi lety 1949-1954)

dopis z 21. října 1947 s předtištěným záhlavím nakladatelství Fr. Borový

Jaroslav **PILZ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Pan

Vladimír Holan,

Staré Strašnice

Hlavova vila 884.

Praha dne 21. října 1947.

Milý pane Holane,

dohodli jsme se s Halasem a Seifertem, že bychom jeli do Roudnice v pátek dne 24. t. m. Pojede též architekt Rossmann. Počítáme, že se určitě zúčastníte a byl bych rád,

kdybyste mi zavolal telefonicky a potvrdil, že pojedete. Odjezd z Prahy asi kolem 11. hodiny dopoledne. Chtěl jsem Vás zavolat, ale neřekl jste mi doposud číslo Vašeho telefonu.

Těším se na shledanou a jsem s přátelským pozdravem

J. Pilz

Vysvětlivky a poznámky:

- **Pojede též architekt Rossmann** – pravděpodobně jde o Zdeňka Rossmanna (1905-1984), významného představitele českého modernismu

---

5

dopis ze 17. října 1949

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

---

17. X. 49.

Milý pane řediteli –

pěkně Vás odtud pozdravuju. A buďte tak laskav, pošlete mé ženě na Kampu nějakou zálohu, ano?

A můžete-li, dejte laskavě poslat sem na mé jméno asi dva tisíce korun. Zdržím se tu ještě, podzim je tu pěkný a bolí mne tu míň palice.

Upřímně Vám děkuju za každou laskavost a jsem po staru Váš

Vladimír H.

V. H. t. č. Všenory č. 146

p. Dobřichovice.

Pozdrav příteli Fikarovi.

---

(6)

dopis bez datace

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Všenory

Můj dobrý příteli –

prosím Vás (abych měl něco na Silvestra), můžete-li, pošlete ňákou láhev mé sestře: Růžena Holanová - Nováková, Praha VII. Ústřední jatky. Doveze mi to sem. Bylo by dobré zavolat jí dříve telefonem (716-00), aby tam byla. –

Při té příležitosti Vám děkuji za vše dobré, co Jste udělal v tomto roce pro mne i mé blízké! Nebude Vám to zapomenuto! Vy víte, že s celou opravdivostí a tedy vřele přeju Vám a Vaším milým jen to nejlepší do Nového roku!

Tisknu Vám ruku jako

Váš Vladimír.

7

dopis ze 17. prosince 1951

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Blíží se Vánoce... Já jsem se vždycky na ně

vlastně už od Nového roku těšil kdys...

Ne letos tak... Kéž ale Pán Bůh dobré chráně,

chrání i Vás!.. Váš micro-pragensis,

alias malostranský

Vladimír.

17. XII. 51.

dopis z 22. září 1952

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Všenory, 22. IX. 52

Milý pane řediteli,

přikládám, co mi sem došlo včera. Nevím, zač a proč to platit, neboť jsem osvobozen od národ. pojištění, protože nejsem členem svazu spisovatelův. Buďte tak laskav a poradte se s p. Drem. Scheinpflugem, snad se toho ujme. Že mu děkuju a pozdravuji ho.

Psal jsem Vám (je tomu už hezká řádka dní) o naší situaci, ale nedostal od Vás odpověď. Nezapomínejte, prosím, na nás. Žena už se brzy vrátí do Prahy, hrozí nám vypnutím proudu, je ve správě boiler, blíží se činže atd, atd. Těch pár grošů, co teď dostávám, je tak na holé živobytíčko.

Děkuju za vše, co pro nás uděláte, a tisknu Vám ruku, Váš Vladimír

Pozdravuju Fikara a Čecháka!

dopis z 15. října 1952

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Milý pane řediteli –

děkuju Vám za dopis, ačkoli se mi z něho točí hlava. Ale dáváte naději... Já budu definitivně v Praze, počínajíc touto nedělí. Zavolám k Vám v pondělí 20. t. m.

Snad se někdo smiluje. A když ne, kéž se smiluje nikdo!

Rád by Vás a Ladislava uviděl Vladimír,

který Vás oba oddaně zdraví.

Všenory 15. X. 52.

dopis z 10. listopadu 1953

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Všenory 10. XI. 53

Milý pane řediteli, příteli –

dostal jsem dnes od Vás Vyúčtování Slowackiho: „Otec morem nakažených v El Arish“... Doufám, že za ten překlad při zvýšeném nákladu i ceně mám ještě nějaké peníze u Čsl. spisovatele. V kladném případě (a kéž tomu tak je, máme je věru kam dát!), dejte mi je sem laskavě poslat do Všenor, brzy, pokud Vám možno. Měli bychom na čas po starosti! Budu denně vyhlížet zdejšího listonoše...

A vřele Vám děkuju za skladné auto a za šoféra: přechoťného dobrého člověka! Dal jsem mu 40 korun, není to málo?

Bohužel (a nerad) budu Vás asi tak za 14 dní ještě jednou obtěžovat, abyste sem ještě jednou poslal to auto a šoféra, který by odbyl mou matku a mne. Maminka sotva chodí, tož prosím! Bližší Vám ještě napíšu!

Tož nezlobte se a v dobrém na mne vzpomeňte, jako já rád a dobře vzpomínám na Vás!

Váš starý

Holan.

Všenory č. 146

p. Dobřichovice.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Otec morem nakažených v El Arish** – Slowackiho poéma z roku 1838, správný název zní Otec morem nakažených, přídavek El Arish si Holan přidal, neboť je to jedno z míst, kde se skladba odehrává

dopis z 14. listopadu 1953

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Všenory 14. XI. 53.

Milý pane řediteli,

jak jsem Vám psal, prosím Vás ještě jednou o auto. Byli bychom rádi, kdyby přijelo buď v sobotu 21. t. m., nebo v neděli 22. t. m.

Má žena Vám zavolá ve čtvrtek odpoledne, a kdybyste to snad ještě nevěděl, v pátek dopoledne, brzy dopoledne, aby mi sem mohla ihned zatelefonovat a my se dali do balení.

S telegramem to nejde, posledně jsme se to dozvěděli čirou náhodou.

Děkuju Vám vřele a těším se, že Vás brzy uvidím na Kampě!

Upřímně Váš

Holan.

Nezapomeňte na mne, prosím, s tím vyúčtováním Slowackiho!

pohlednice z 28. prosince 1954

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Milý pane řediteli –

vzpomínám Vás a přeji Vám i Vaší paní do nového roku zdraví především.

Váš

Vladimír Holan

dopis z 21. srpna 1955

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

---

21. VIII. 55.

Milý pane řediteli –

říkal mi Fikar, že ke konci srpna mohu Vás požádat o zálohu 3000 – korun na Bajaju. Říkal také, že Vás o tom uvědomí. Prosím o urychlení, děkuju Vám a srdečně pozdravuje

Váš

V. Holan

Všenory č. 146

p. Dobřichovice

dopis z 11. září 1955

Jaroslav **PILZ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Mariánské Lázně, 11. 9. 1955

Milý Vladimíre,

jsem v M. Lázních na léčení a nemohu Vám říci k Vaší padesátce několik upřímných slov ani stisknout ruku.

Píši Vám a přeji všechno to, co máte nejraději – krásný a silný život, širokou publicitu Vašich prací, zdraví pro Vaši maminku, Káťu i pan Věru, a vůbec vše, po čem Vaše velké a ryzí srdce touží!

Váš

Jaroslav Pilz

dopis z 3. října 1955

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Milý pane řediteli –

poslal Jste mi k padesátce gratulaci. Je tak hřejivá a krásná, že ji přiložím k těm gratulacím, které mi udělaly radost a posílily mne!

Tisknu Vám vřele ruku!

Váš

Vladimír Holan.

3. X. 55.

dopis z 15. září 1970

Jaroslav **PILZ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Vážený a milý pane Holane,

upřímné přání pohody, zdraví a tvůrčí síly do dalších let posílá Vám vzpomínající a stále oddaný

starý J. Pilz

15. 9. 70.

dopis bez datace

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Milý pane řediteli –

děkuju za Vám známé! Ale blíží se Vánoce a – možno-li – Vám, prosím o všechny knihy, které u Vás vyšly od jara (Němcová, Neruda etc !) Není-li to možné, netrapte se tím...

Dále bych prosil (a snad Vám v tom pomůže jako dosud [?] Fikar):

2 knihy pro 16 tileté dívky

2 " pro 9 tileté "

2 " pro děčka pětiletá

Dále Vás prosím (možno-li z nakl. Vyšehrad:): Bartoš: Naše děti: (2x)

Tak se na mne nezlujte a ukažte se, nekoušu, ale už teď Vás prosím, abyste na nás nezapomněl do budoucna!

Jen pro Vás skromně a soukromě: dostal jsem srdeční záchvat, to je v pořádku, to musilo přijít. Pomlčte o tom!

Váš V.

Poznámky a vysvětlivky:

- **Bartoš: Naše děti** – František Bartoš (1837-1906), český pedagog, jazykovědec, etnograf, jeho kniha Naše děti (1888) je sbírkou dětského folklóru

---

[18]

dopis bez datace (nejpozději z roku 1959)

Vladimír **HOLAN** → Jaroslavu **PILZOVI**

Soukromé!

Milý pane řediteli –

trapno psát... Měl jsem slíbeno ze Symposia, že dostanu nějaké peníze, ale zrovna dnes se dozvídám, že se tak stane až někdy na podzim. A tak chtěj nechtěj obracím se znovu na Vás, zda nám můžete sehnat nějakou větší částku, abychom měli přes léto.

Tuže jsem na to slíbené spoléhal, je to pro nás pohroma! Ti likvidátoři dělají, co mohou, plní dobré vůle, ale bude to až na podzim. Tož Vás prosím, udělejte Vy, co můžete! Vám nemusím vysvětlovat, jak těžko žijí i lidé placení, jak je draho etc.

Jsem teď u maminky (žena s holčičkou na radu lékaře je na Padrti) ve Všenorech. Vráťím se do Prahy asi za 10 dní a zatelefonuju Vám.

Já Vám ze srdce za vše děkuju. Nemyslete si, že si nějak lebedím. Není mi dobře, i cigarety jsem strhl na dvacet, ale jsem čím dál tím nemocnější se srdcem. To píšu jenom Vám! Dá-li však Bůh, pak můj čas teprve přijde a já nezapomenu.

Tisknu Vám ruce jako Váš

starý

Vladimír.

Všenory č. 146

p. Dobřichovice

---

[19]

dopis bez datace

Jaroslav **PILZ** → Vladimíru **HOLANOVI**

Vážený a milý pane Holane,

jsem opravdově rád a ze srdce Vám přeji, že se Vám dostalo v těchto dnech titulu, který Vám a Vašemu dílu náleží již dvacet let.

Přeji Vám hojnost tvůrčí síly, zdraví a pohody, abyste mohl ještě dlouho a stále psát.

Uctivé pozdravení Vám a Vaší paní posílá

Váš

Jaroslav Pilz

dopis bez datace (nejpozději z roku 1959)

Jaroslav **PILZ** a Ladislav **FIKAR** → Vladimíru **HOLANOVI**

St. krásná literatura poukázala teprve včera zálohu do Všenor a dojednali jsme s nimi, že požádají poštu o vrácení a vyplatí v Praze. Zatím poukazujeme 1500 Kčs od nás pro nejbližší potřebu.

Zdraví

Pilz a Fikar

2.11 Korespondence Egona Hostovského Vladimíru Holanovi

1

dopis ze 13. července 1972 s předtištěnou nálepkou Hostovského adresy

Egon **HOSTOVSKÝ** → Vladimíru **HOLANOVI**

EGON HOSTOVSKY

879 RIDGEWOOD RD

MILLBURN NJ 07041

13. července 72.

Milý Vladimíre,

píšu Ti z iniciativy Jarouškovy. Říká, že by Tě to potěšilo, kdybych se ozval, tak mu věřím, ač mám jisté pochybnosti o tom, že bych ještě někoho dokázal potěšit.

Chtěl jsem Ti psát za posledních dvacet let mnohokrát, zvláště když jsem ještě cestoval po světě a setkal se s cizími-společnými známými. Máš na světě mnoho ctitelů, zvláště mezi bohemisty, od nichž jsem o Tobě slyšel a dovídal se víc než od našinců. Např. Ripellino a mnozí Skandinávci mají Tvou poesii /a tedy tebe/ opravdu upřímně rádi. A chtěli po mně, abych jim o Tobě vyprávěl. A to bylo těžké. Známe se sice dlouho a nevím, proč ne tak dobře, abych mohl spolehlivě načrtnout Tvou „lidskou tvář“, na niž ti cizinci byli zvláště zvědaví. Jak už jsem psal Seifertovi, nemohu si ani vzpomenout, zda jsme si tykali nebo vykali. Dnes jsem se rozhodl Ti tykat, protože dálky času a prostoru nás možná sblížily víc, než kdybych žil za humny.

A když jsem o Tobě slýchal a na Tebe vzpomínal, vybavily se mi náhle situace dávno zapadlé tak živě, že jsem se začal podívat tomu zvláštnímu fenoménu, jakým je paměť starých lidí, kteří se jen matně pamatují, co se stalo nedávno, ale z ničeho nic tak živě vidí příhody a situace z dávné minulosti. Vzpomínáš si např. na naše první setkání u pardubického Vokolka? Nebo na svou příhodu, o níž jsi vyprávěl mně a Halasovi, o nějakém zatraceném psu, který se stal pro Tebe málem posedlostí, protože na Tebe každodenně dorážel, když ses vracel domů? To jsi, myslím, nebyl tenkrát ještě ani ženat. A pak několik nezapomenutelných chvil s Horou nebo Palivcem a zvláště s Halasem, který je posud pro mne jaksi „neodešlý“.

Tak, milý Vladimíre, tohle je z mé strany jen chabý pokus o navázání korespondence. Jestli o ni stojíš, napíšu Ti příště rád a víc. Pozdravuj svou paní – snad se na mne ještě pamatuje – a buď moc a moc zdrav!

Upřímně Tvůj

Egon Hostovský

N. B. Ten pardubický Vokolek vydal KOLURY. Daroval a věnoval jsi mi tu knížku a v dedikaci jsi napsal: Panu Egonu Hostovskému... Tak se nediv – je tomu právě čtyřicet let – že jsem byl zprvu na rozpacích, jak Tě dnes oslovovat.

Poznámky a vysvětlivky:

- **MILLBURN NJ** – v městě Millburn v New Jersey Hostovský strávil poslední léta svého života
- **píšu Ti z iniciativy Jarouškovy** – pravděpodobně Jaroslav Seifert
- **Palivcem** – Josef Palivec (1886-1975), český básník a překladatel
- **Jestli o ni stojíš** – Holan zřejmě o korespondenci stál, ve fondu Egona Hostovského v LA PNP je uložena Holanova odpověď (pro účely této edice byl k badatelským účelům editorem objednan, avšak nedodán, viz Ediční poznámka)
- **KOLURY** – jedna z ojedinělých Holanových prozaických knih, vydána roku 1932 v nakladatelství Vlastimila Vokolka

3 Ediční poznámka

Všechny korespondenční jednotky v této edici korespondence jsou uloženy ve fondech Literárního archivu Památníku národního písemnictví. Soupis fondů, z nichž edice v této diplomové práci vychází je k nalezení v kapitole Bibliografie. Téměř veškeré dopisy v této diplomové práci jsou publikovány vůbec poprvé, nicméně znění těch dopisů dohledatelných v jiných knižních pramenech bylo pro účely této práce zrevidováno z původního materiálního pramene.⁷ Jinými slovy, při přípravě této diplomové práce se důsledně vycházelo pouze z originálů dopisů, jež jsou uloženy v LA PNP v Praze.

V této edici však zřejmě chybí několik korespondenčních jednotek, jejichž existenci dokazuje *Životopis Vladimíra Holana*. Konkrétně jde o dva dopisy Jakuba Demla a dva dopisy Ladislava Fikara, které Justl ve své práci cituje. V editorem objednaných konvolutech, jež měl k dispozici pro nahlédnutí a shromáždění, tyto dopisy nebyly, byť jinak je zde otištěn každý konvolut ve své kompletní podobě (žádná korespondenční jednotka nebyla vynechána). Stejně tak v této edici chybí dopis Vladimíra Holana odeslaný Egonu Hostovskému, jako odpověď na Hostovského pokus o navázání korespondenčního styku (materiál, ač objednaný, nebyl do studovny LA PNP dodán).

Smyslem edice bylo přinést pokud možno kompletní dochovanou korespondenci mezi Vladimírem Holanem a jeho přáteli, kolegy, ovšem vždy osobnostmi náležejícími do československého kulturního kontextu 20. století. Původní záměr, přinést kompletní korespondenční dialog mezi básníkem a ostatními osobnostmi, však naplněn nebyl, neboť korespondence uložená ve fondech LA PNP obsahuje mnoho „bílých míst“, a to buď z důvodů, že některé dopisy se nedochovaly, nebo prostě ani neexistují a nenavazují na sebe (některé „rozpovídané“ záležitosti si například pisatelé později sdělili osobně a následující dopis již náleží do zcela jiného dialogického kontextu).

Snaha zachytit jednotlivé korespondenční dialogy v chronologickém sledu nedošla vždy efektivního naplnění. Mnoho dopisů není datováno, v případě existence obálek se ne vždy dochovalo razítko v plně čitelné podobě (stejně tak tomu bylo

---

⁷ Text některých dopisů v korespondenci Vladimíra Holana a Jakuba Demla je například odlišný v publikaci *Čtrnáctero zastavení* Bedřicha Fučíka. Text těchto dopisů je v této práci odpovídající skutečnosti.

u pohlednic a dopisnic). Každá kapitola zachycující konkrétní listovní dialog má dopisy očíslované od čísla 1. Ty dopisy, které nebyly datované, a povedlo se je z informací v nich obsažených správně chronologicky zařadit, jsou očíslovány číslem bez závorek (pochopitelně stejně tak je tomu i u jednotek datovaných). Nedatované dopisy, které se povedlo chronologicky zařadit alespoň přibližně, jsou očíslovány číslem v kulatých závorkách. Ostatní nedatované dopisy, jejichž alespoň přibližný čas vzniku se nepovedlo zjistit vůbec, jsou vždy zařazeny až na úplném konci konvolutu a jejich čísla jsou ve hranatých závorkách.

V zájmu zachování co největší autenticity dopisů do nich bylo edičně zasahováno pouze v nejnnutnějších případech. Všechny texty byly rozčleněny do odstavců, zarovnaných do bloku. Je-li dopis datován na začátku jeho znění, pak je tato časová informace zarovnána vpravo. Naopak, je-li dopis datován až na jeho konci, je tato datace zarovnána vlevo. Co se týče dat, jejich znění nebylo dále nijak upravováno, a to v zájmu zachování autenticity a nenarušení dojmu z psaného stylu pisatelů. Holan například často používal římské číslice namísto arabských pro měsíce, jindy k datům přidával zkratku L. P. a někdy úplně vynechával časové údaje v podobě čísel a dopis datoval např. „Květná neděle“ či jiným svátkem. Sjednování těchto datových údajů bylo provedeno v záhlaví každého dopisu zvláště, kvůli přehlednosti a snazšímu pochopení, kdy byl který jednotlivý dopis napsán.

V zájmu autenticity rovněž nebylo zasahováno do podpisů jednotlivých dopisů, ať už se pisatel podepsal jakkoliv, plným jménem či paraťou (Vl. Holan, Vlad. Holan, V. Holan, JMukařovský, atd.). Stejně zásady se dodržovaly i v případech, kdy některý z pisatelů užíval např. hovorových výrazů apod. Tyto výrazy byly zachovány v původním znění z toho důvodu, že se tak snáze rozliší i mnohdy jemné hranice mezi vyjadřováním obecnějším a naopak oficiálnějším.

Některé z písem bylo velmi obtížné rozluštit, na místech kde se nepodařilo zcela přečíst některá slova, jsou tato místa v opisu nahrazena značkou [?].

Ty části textu, které byly v originálech dopisů předtištěny, napsány na stroji, či šlo o přípisky a podpisy jiných osob, tyto části jsou v kurzívě (jejich konkrétní povaha, zda jde o strojopis, či přípisek vlastní rukou je vždy zmíněn v záhlaví dopisu). Velice důsledně bylo také zachováno grafické členění dopisů v podobě řádkování jejich pisatelů, například co se týče výčtů nebo rozloučení a podpisů. Byl-li třeba podpis pisatele včleněn

do řádku souvislého textu, je takto ponechán i ve výsledném textu edice. Podtrhl-li pisatel některé výrazy či dokonce celé věty, toto podtržení bylo v textu také ponecháno (a to dokonce v přesné podobě, jako je na originálním dopisu, například podtržení vlnovkou Jakuba Demla, či dokonce trojitě podtržení Vladimíra Holana).

Morfologický, lexikální i syntaktický pravopis všech textů dopisů byl přizpůsoben dnešnímu úzu. Nejvíce změn gramatických bylo provedeno především v interpunkci, jiné gramatické změny a opravy byly provedeny v duchu platných edičních zásad. Opraveny byly zřejmé pravopisné chyby, někdy bylo pisatelem zapomenuto na poslední písmeno ve slově apod., to vše bylo opraveno. Stejně jako pisatelé těchto korespondenčních jednotek, i my jsme se pečlivě snažili v edici dodržet psaní velkých písmen u osobních zájmen referujících k adresátovi dopisu.

Jazykové zvláštnosti a příznaky určitého idio-vyjádřování (zejména v případě Vladimíra Holana) zůstaly beze změn.

Závěr

Předkládaná diplomová práce nabízí vhled do korespondence Vladimíra Holana, a to skrze básníkovu písemnou komunikaci s 11 osobnostmi českého kulturního kontextu 20. století. Diplomová práce sestává z edičně připraveného a uspořádaného materiálu, jehož zdrojem byly konvoluty korespondencí uložené ve fondech Literárního archivu Památníku národního písemnictví v Praze. Při shromažďování a edičním uspořádání materiálu bylo dbáno především na to, aby předkládaná komunikační vlákna byla pokud možno kompletní, což se alespoň v rámci textového materiálu dodaného pracovníky LA PNP do značné míry podařilo.

Způsob utřídování a práce s texty jednotlivých dopisů je popsán v ediční poznámce. Všechny dopisy jsou navíc doplněny vysvětlovacím a poznámkovým aparátem, přibližujícím okolnosti a skutečnosti zmiňované v dopisní komunikaci.

Diplomová práce taktéž obsahuje úvodní studii, nazvanou Nad dopisy Vladimíra Holana, jež se zabývá Holanovou korespondencí z několika úhlů pohledu. V první řadě reflektuje současný stav bádání nad Holanovými dopisy, jejichž biograficky informativní potenciál téměř naprosto využil v 80. letech minulého století Vladimír Justl při práci na *Životopisu Vladimíra Holana*. V druhé řadě se studie zabývá současnou dostupností Holanových dopisů širší i užší veřejnosti. Fakticky je básníková korespondence dostupná pouze zprostředkováním k nahlédnutí v LA PNP v Praze. Některé z dopisů, respektive jejich fragmenty, jsou zveřejněny v *Životopisu Vladimíra Holana*. Kompletní korespondence Vladimíra Holana jsou v současnosti knižně dostupné pouze dvě: korespondence s Bohuslavem Reynkem a korespondence se Stanislavem Zedníčkem. Z tohoto důvodu tyto konvoluty nejsou součástí edice v této diplomové práci.

Dále se studie zabývá konkrétními informacemi a jejich výkladem na pozadí celkového kontextu, jenž je možné v dopisech v této edici alespoň hrubě načrtnout. V první řadě se tato část studie zabývá měrou, jíž by bylo možné v Holanově psané komunikaci využít jeho výroky k zachycení a interpretaci jeho básnické a poetiky a jejich proměn. Tato míra je však využitelná téměř mizivě, drtivá většina dopisů v této edici neobsahuje vůbec žádné autorovy výpovědi o jeho díle, vyjma několika málo zmínek o básních zařazených do sbírky *Vanutí* z roku 1932 (dopisy adresované Eduardu Bassovi). Z dopisů Ladislavu Fikarovi lze ještě alespoň částečně vypořádat vertikální genezi sbírky *Bajaja*.

V souladu s hypotetickým začleněním Holanových dopisů do epistolárního žánru však můžeme na některých místech jeho korespondence úspěšně konstatovat jisté „gravitační“ působení mezi „Holanem-básníkem“ a „Holanem-dopisovatelem“. Zejména Holanovy dopisy Jakubu Demlovi se vyznačují určitými vyjadřovacími, jazykovými i tematicko-motivickými aspekty literárnosti, jež nejsou úplně vzdálené jeho dílu básnickému. Obdobné aspekty mají též dopisy Jaroslavu Durychovi, či Kamilu Bednářovi, útržkovitě i jiným. Nicméně převážná část Holanových dopisů se vyznačuje lapidárním vyjadřováním oproštěným od jakýchkoliv znaků jeho básnické figurativní řeči.

Holanovy dopisy pak posléze nabízejí „pouze“ možnost využít „narušené intimity“ a nahlédnout do jeho osobního života. Bez jakýchkoliv spekulací jeho dopisy nejvíce přibližují tísnivou atmosféru a bytelnou nejistotu v otázkách existenčního přežití básnickovy rodiny. V dopisech se často dožaduje záloh a výplat za jeho, především, překladatelskou činnost, která se v temných dobách 50. let stala kvůli nemožnosti oficiálně publikovat jeho nejdůležitějším zdrojem příjmů. Občas se zmiňuje o kruté bídě, v níž je nucen žít a je zcela závislý na pomoci přátel, především Jaroslava Pilze a Ladislava Fikara, působících v nakladatelství Československý spisovatel, kteří se mu snaží pomáhat, jak mohou, nejvíce zadáváním překladatelských zakázek, ale i „protlačení“ alespoň jedné sbírky, *Bajaji*, k oficiálnímu vydání. Dopisy částečně přibližují i rodinné prostředí Holanových, zejména vztah k dceři Kateřině a Holanově matce Marii, u níž ve Všenorech přes každé letní období po celá 50. léta Holan přebývá a odkud také rozesílá mnohé své dopisy z tohoto období, kam jej dokonce jezdí navštěvovat Fikar, Vašica, či jiní.

Tato diplomová práce tedy v první řadě reprezentuje určitý „akt zveřejnění“ Holanovy korespondence, ale s přihlédnutím k faktu, že její obsah je pouhým zlomkem celkové korespondence z Holanovy pozůstalosti, je třeba ji označit jakou pouhý nástin celkového materiálu, jenž je v LA PNP uložen a můžeme tak tuto práci hodnotit jako jakýsi první krok na tomto poli „Holanovského“ literárně-vědného bádání. Podkladů k analýze a zpracování zbývá pořád mnoho a jistě si zaslouží být v budoucnu daleko zevrubněji a komplexněji prostudován a samozřejmě také knižně vydán.

Bibliografie

Primární literatura (prameny)

- 1) Vladimír Holan Eduardu Bassovi. Památník národního písemnictví v Praze (dále jen PNP Praha), fond Eduarda Basse
- 2) Eduard Bass Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 3) Vladimír Holan Kamilu Bednářovi. PNP Praha, fond Kamila Bednáře
- 4) Kamil Bednář Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 5) Vladimír Holan Karlu Cvejnovi. PNP Praha, fond Karla Cvejna
- 6) Karel Cvejn Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 7) Vladimír Holan Jakubu Demlovi. PNP Praha, fond Jakuba Demla
- 8) Jakub Deml Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 9) Vladimír Holan Jaroslavu Durychovi. PNP Praha, fond Jaroslava Durycha
- 10) Jaroslav Durych Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 11) Vladimír Holan Ladislavu Fikarovi. PNP Praha, fond Ladislava Fikara
- 12) Ladislav Fikar Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 13) Vladimír Holan Ludmile Gregorové. PNP Praha, fond Ludmily Gregorové
- 14) Ludmila Gregorová Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 15) Vladimír Holan Josefu Horovi. PNP Praha, fond Josefa Hory
- 16) Josef Hora Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 17) Vladimír Holan Františku Hrubínovi. PNP Praha, fond Františka Hrubína
- 18) František Hrubín Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 19) Vladimír Holan Karlu Konrádovi. PNP Praha, fond Karla Konráda
- 20) Karel Konrád Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 21) Vladimír Holan Janu Mukařovskému. PNP Praha, fond Jana Mukařovského
- 22) Jan Mukařovský Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 23) Vladimír Holan Jaroslavu Pilzovi. PNP Praha, fond Jaroslava Pilze
- 24) Jaroslav Pilz Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana
- 25) Egon Hostovský Vladimíru Holanovi. PNP Praha, fond Vladimíra Holana

Sekundární literatura (knižní i internetové zdroje)

- 1) Bass, E. (1985). *Moje kronika* (1. vyd.). Praha: Československý spisovatel.
- 2) Binar, V. (2010). *Čin a slovo: Kniha o Jakubu Demlovi* (1. vyd.). (M. Binarová, & L. Bartoňová, Editoři) Praha: Triáda.
- 3) Blažiček, P. (9. Listopad 2006). *Josef Palivec*. Získáno 14. Červen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1093&hl=palivec>
+
- 4) Blažiček, P. (27. Leden 2006). *Kamil Bednář*. Získáno 2. Březen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=21&hl=bednář>+
- 5) Brožová, V. (9. Červen 2014). *Stanislav Zedníček*. Získáno 25. Leden 2015, z Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=665&hl=zedníček>
+
- 6) Dokoupil, B. (31. Květen 2006). *Kytice*. Získáno 10. Červen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=133&hl=kytice>+
- 7) Fučík, B. (1992). *Čtrnáctero zastavení* (1. vyd.). (V. Binar, & M. Trávníček, Editoři) Praha: Arkýř a Melantrich.
- 8) Galmiche, X. (2012). *Vladimír Holan, bibliotékář Boha (Praha 1905-1980)* (1. vyd.). (L. Koryntová, Překl.) Praha: Filip Tomáš - Akropolis.
- 9) Halas, F. (2001). *Dopisy* (1. vyd.). Praha: Torst.
- 10) *Hlasy domova. 1940*. (nedatováno). Získáno 10. Červen 2015, z Artbook:
<http://www.artbook.cz/detail.asp?ID=2338#.VXwHnradXNs>
- 11) *HOLAN Vladimír*. (nedatováno). Získáno 13. Červen 2015, z Obec překladatelů:
http://www.obecprekladatelu.cz/_ftp/DUP/H/HolanVladimir.htm

- 12) Holan, V. (1999). *Jeskyně slov* (revidované, 2. vyd., Sv. I). (V. Justl, & P. Chalupa, Editoři) Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka.
- 13) Holan, V. (2000). *Lamento* (revidované, 2. vyd., Sv. III). (V. Justl, & P. Chalupa, Editoři) Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka.
- 14) Holan, V. (2001). *Dokumenty* (revidované, 2. vyd., Sv. VI). (V. Justl, & P. Chalupa, Editoři) Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka.
- 15) Holan, V. (2006). *Bagately* (revidované, 2. vyd., Sv. X). (V. Justl, & P. Chalupa, Editoři) Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka.
- 16) Holan, V. (2007). *Překlady I : (Rainer Maria Rilke)* (1. vyd., Sv. XI). (P. Chalupa, Editor) Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka.
- 17) Hrubín, F., & Černý, V. (2004). *Vzájemná korespondence z let 1945-1953* (1. vyd.). (R. Hamanová, Editor) Praha: Torst.
- 18) *Josef kardinál Beran - životopis*. (nedatováno). Získáno 1. Červen 2015, z Mons Kardinál Josef Beran: <http://www.kardinalberan.cz/data/zivotopis.pdf>
- 19) Justl, V. (1988). Životopis Vladimíra Holana. V V. Holan, & V. Justl (Editor), *Bagately. Sebrané spisy. Svazek XI* (1. vyd.). Praha: Odeon.
- 20) Justl, V., & Holý, J. (2007). *Ozvučky času... : rozhovor* (1. vyd.). Praha: Akropolis.
- 21) Knapík, J. (2006). *V zajetí moci : Kulturní politika, její systém a aktéři 1948-1956*. Praha: Libri.
- 22) Košnarová, V. (24. Leden 2015). *Středočeské nakladatelství a knihkupectví*. Získáno 13. Červen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1817&hl=%2Binstnazev%3Aknih+>
- 23) Křivánek, V. (2010). *Vladimír Holan básník* (1. vyd.). Praha: Aleš Prstek.
- 24) Lantová, L. (31. Květen 2006). *Jaroslav Durych*. Získáno 10. Červen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=303&hl=durych+>

- 25) Med, J. (26. Červen 2005). *Vladimír Holan*. Získáno 12. Listopad 2014, z
Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=6&hl=holan+>
- 26) Mravcová, M. (13. Květen 2010). *Ladislav Fikar*. Získáno 14. Únor 2015, z
Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1006&hl=fikar+>
- 27) Myšková, I., & Marešová, M. M. (20. Říjen 2010). První svazek edice
Korespondence nakladatelství Dauphin - Dopisy Jakuba Demla příteli Josefu
Ševčíkovi do Babic. Český rozhlas 3 - Vltava. Získáno 22. Leden 2015, z
http://www.rozhlas.cz/mozaika/literatura/_zprava/799804
- 28) Nezbeda, O. (7. Únor 2008). *Josef Florian: Pokorně šílený mystik*. Získáno 10.
Červen 2015, z Host: <http://nakladatelstvi.hostbrno.cz/ohlasy/byt-dluzen-zadusi/josef-florian-pokorne-sileny-mystik>
- 29) Opelík, J. (31. Květen 2006). *Karel Konrád*. Získáno 17. Květen 2015, z Slovník
české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=774>
- 30) Pavlíček, T. (2009). *Vladimír Holan (1905-1980) : Soupis osobního fondu*.
Praha: Památník národního písemnictví. Získáno 6. Listopad 2014, z
<http://badatelna.eu/fond/2850/>
- 31) Pilz, J. (1969). *Národní 9* (1. vyd.). Praha: Československý spisovatel.
- 32) Putna, M. C. (2010). *Česká katolická literatura. 1918-1945* (1. vyd.). Praha:
Torst.
- 33) RaP. (16. Říjen 2014). *Karel Kryl starší*. Získáno 11. Duben 2015, z Galerie
osobností: <http://galerieosobnosti.muzeumnj.cz/karel-kryl-starsi>
- 34) Reynek, B. (2012). *Korespondence* (1. vyd.). Praha: Karolinum.
- 35) *Slovník spisovatelů německého jazyka a spisovatelů lužickosrbských* (1. vyd.).
(1987). Praha: Odeon.
- 36) *Směju se a sténám : Korespondence básníků Vladimíra Holana a Stanislava
Zedníčka* (1. vyd.). (2012). Praha: Pulchra.

- 37) Svadbová, B. (30. Zář 2006). *Egon Hostovský*. Získáno 14. Červen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=30&hl=hostovský>
+
- 38) Svozil, B. (12. Červen 2006). *Jiří Hájek*. Získáno 1. Červen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=374>
- 39) Ústav pro českou literaturu ČSAV. (2006). *Editor a text. Úvod do praktické textologie* (2. vyd.). Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka.
- 40) Vašíčková, E. (Editor). (1985). *Čeští spisovatelé 20. století* (1. vyd.). Československý spisovatel.
- 41) Wiendl, J. (31. Červenec 2006). *Bohumil Polan*. Získáno 29. Květen 2015, z Slovník české literatury po roce 1945.
- 42) Zejda, R. (13. Srpen 2012). *Píseň o síle mateřské lásky*. Získáno 19. Leden 2015, z Horáček noviny: <http://www.horacke-noviny.com/zprava-pisen-o-sile-materske-lasky-2468.htm>
- 43) Zelinský, M. (31. Květen 2006). *Akord*. Získáno 10. Červen 2015, z Slovník české literatury 1945:
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=54&hl=akord+>